PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 298 (2917) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, četrtek 16. decembra 1954 Cena 20 lir

ZA ENOTNOST sindikalnega gibanja

Razredni sindikati pozivajo delavstvo, naj prispeva k uspehu sklepa CGIL o sklicanju skupščine

Na sestanku, ki je bil 14. decembra na sedežu Razrednih sindikatov, in na katerem so razpravljali o bližnji skupščini, ki jo je napovedala CGIL za uresničenje enotnega sinidikata tržaškega delavstva, so udeleženci sprejeli naslednjo resolucijo:

Upoštevajoč številna resna vprašanja, ki se postavljajo tržaškemu delavskemu razredu, kakor so: primanjkovanje dela v ladjedelnicah, v industrijskih obratih, ki so z njimi povezani, in v pristanišču, naraščajoča brezposelnost zaradi neprestanih odpustov, posledice politike sistematičnega okrnjevanja delovnih pogodb, pravic tovarniških odborov in demokratičnih pravic delavcev v podjetjih, ki jo vodijo industrijci in delodajalci;

ker je sedaj nemogoča učinkovita obrambna akcija delavcev, ker še vedno traja razkol v sindikatih, ki so naravno orodje odpora in borbe delavstva;

zaradi nelogične, toda realne pasivnosti in nezaupanja širokih plasti delavstva do sindikalne organizacije na splošno, in spričo zaskrbljenosti delavcev nad trajanjem tega stanja ter ob njihovem nadvse naravnem in upravičenem stremljenju po nečem novem, kar naj bi primerno okrepilo delavstvo s pomočjo velike, enotne in borbene sindikalne organizacije, ki bi bila sposobna uspešno zavračati nevarnost, ki ogroža delo, zaslužek in delavske svoboščine;

se aktiv Razrednih sindikatov — ob sklepu in pozivu vodstva Italijanske splošne zveze dela (CGIL) za premaganje sedanje sindikalne krize, s tem da se v Trstu skliče sindikalna ustanovna skupščina, ki naj privede do tako potrebne okrepitve tržaškega sindikalnega gibanja — dosleden vzrokom in smotrom svoje dolge borbe, obvezuje ter poziva vse pripadnike in simpatizerje gibanja, naj v čim večji meri prispevajo, da bi sklicana skupščina imela uspeh, ter poziva delavce, zlasti one v velikih tovarnah in ladjedelnicah, naj bi sodelovali, da se med delavstvom začne nujno potrebna diskusija o važnosti sklepa Italijanske splošne zveze dela (CGIL), tako da bo mogoče skupščino čimprej sklicati in da bo iz nje končno izšla enotna demokratično usmerjena sindikalna organizacija tržaških delavcev, katero bi ti delavci aktivno podpirali, in bi delovala v skladu z njihovimi strokovnimi in razrednimi interesi ter neodvisno od političnih strank.

O Cipru ne bodo razpravljali

NEW YORK, 15. — Politični odbor OZN je danes z 49 glasovi proti 11 vzdržanim sprejel novozelandsko resolucijo, ki pravi v uvodu, da «se ne zdi za sedaj umestno, sprejeti kakršen koli sklep o vprašanju Cipra».

Zaradi tega ne bodo glasovali o grški resoluciji, ki zahteva od skupščine, naj se izreče za pravico ciprskega prebivalstva, da samo odloča o svoji usodi. S tem je bila razprava o Cipru zaključena.

Danes trojni sestanek Dulles-Eden-Mendès France

PARIZ, 15. — Ameriški državni tajnik John Foster Dulles je z ostalimi člani ameriške delegacije prispel danes popoldne v Pariz, kjer se bo v prihodnjih dneh udeležil zasedanja atlantskega sveta. Jutri popoldne ob 17.30 bo imel Dulles prvi razgovor z Mendes-Franceom in Edenom. Ministri bodo govorili predvsem o treh vprašanjih.

Prvič gre za glavno vprašanje, ki bo v petek na dnevnem redu atlantskega zasedanja, namreč uporaba taktičnega atomskega orožja. Francozi nameravajo predlagati, naj 14 atlantskih držav prepusti odboru, sestavljenem iz predstavnikov ZDA, Anglije in Francije, pravico do odločanja. Odbor bi sestavljali politični predstavniki.

Drugič bodo razpravljali o položaju v Indokini, ki ga imajo v ameriških krogih za «vznemirljivega».

Tretjič pa bodo ministri govorili o ratifikaciji pariških sporazumov in o možnostih sklicanja konference štirih po izvršeni ratifikaciji, pa tudi o ostalih stikih z ZSSR.

Lord Ismay, glavni tajnik NATO, pa je dejal, da ne ve ničesar o francoskem predlogu, naj se vprašanje uporabe atomskega orožja poveri direktoriju treh.

Tito prispe danes v Bombay

V Novi Delhi pa bo prispel jutri popoldne - Članek drž. svetnika J. Djerdje v „Borbi" o pomenu obiska

BEOGRAD, 15. — Jutri zjutraj ob 9.25 po indijskem času bo predsednik republike Tito s svojim spremstvom stopil na tla prijateljske Indije. Eskadra predsednika republike je danes zjutraj ob 7. uri spustila sidra 20 milj od indijske obale. Po določenem programu bodo jutri zjutraj ob 7. uri prišli nasproti jugoslovanski eskadri indijski rušilci in piloti enot indijskega letalstva, ki bodo spremljale jugoslovansko eskadro v bombaysko pristanišče. Po sprejemu uradnih zastopnikov Indije na «Galebu» bo predsednik republike s svojim spremstvom ob salvah obalnih baterij stopil na tla Indije. Pri indijskih vratih bo predsednih republike pregledal častno spremstvo mornarice, zatem pa se bodo predsedniku republike predstavili člani bombayske vlade in konzularnega zbora.

Ob 16. uri popoldne bo predsednik republike odpotoval s posebnim vlakom predsednika indijske republike v Novi Delhi, kamor bo prispel 17. decembra ob 16. uri. Prvi jugoslovanski veleposlanik v Indiji, državni svetnik v tajništvu za zunanje zadeve Josip Djerdja ocenjuje v «Borbi», ki je posvečena prijateljski državi Indiji, potovanje predsednika republika kot naravno srečanje državnikov dveh držav, ki se borita za mir v svetu in mirno koeksistenco. «S svojo neodvisno zunanjo politiko je Indija, poudarja Djerdja, dala maksimalen prispevek k mirnemu razvoju odnosov med narodi. Z doslednim odklanjanjem, da se pridruži vojaško-političnim formacijam je Indija zbrala krog sebe neodvisne sile Azije in zmanjšala področje hladne vojne in pozitivno vplivala na vse negativne tendence v svetu. S tem da je izrazila pripravljenost boriti se proti napadalnosti, je izvršila občuten pritisk na mogoč napad».

Zastopniki Indije, zaključuje Djerdja, so postali najprej poborniki mirne koeksistence v Aziji, zatem pa tudi v odnosih do vsega izvenazijskega sveta, kjer vse bolj prevladuje prepričanje, da je rešitev svetovnih vprašanj mogoča edino v mirni koeksistenci.

Poleg tega objavlja «Borba» članke uglednih jugoslovanskih in indijskih državnikov o sodobni Indiji, o njenih pridobitvah in stremljenjih, o notranji in zunanji politiki, o njeni zgodovini in kulturi.

Debela črta kaže pot, ki jo je preplula ladja «Galeb», s katero se maršal Tito vozi na obisk v Indijo. Danes bo «Galeb» priplul v Bombay, kjer bo maršal Tito stopil na indijska tla.

Sovjetska solidarnostna izjava glede kitajskih zahtev o Formozi

Zunanje ministrstvo SZ poudarja, da pomeni pogodba med ZDA in Čangkajškom vmešavanje v kitajske notranje zadeve, ter opozarja na morebitne posledice - Britanska javnost zahteva od Edena obrazložitev stališča glede Formoze - Nehrujevo posredovanje v Pekingu?

MOSKVA, 15. — Moskovski radio je nocoj oddajal izjavo sovjetskega zunanjega ministrstva, v kateri je med drugim rečeno, da je sklenitev pogodbe med ZDA in Cangkajškom resen napad na zemeljsko celovitost kitajske ljudske republike, ker odceplja od njenega ozemlja otok Formozo in Peskadorske otoke. «Če ne bi prišlo do ameriške intervencije, pravi izjava dalje, bi do mirne združitve Formoze s kitajsko ljudsko republiko prišlo že zdavnaj.»

Nato omenja izjavo o Formozi, ki jo je podal leta 1950 bivši predsednik Truman, in pravi dalje, da je «ob povzročitvi korejske vojne ameriška vlada v istem letu zasedla otok Formozo», ter poudarja, da je zasedba Formoze kot sestavnega dela kitajskega ozemlja vmešavanje v kitajske notranje zadeve.

«To dejanje ZDA predstavlja grobo kršitev obveznosti, ki so bile sprejete na podlagi mednarodnega dogovora, ki potrjuje zakonite pravice Kitajske do omenjenih ozemelj, ki so vedno bila kitajska.»

Izjava poudarja dalje, da je bilo sovjetsko stališče glede Formoze pojasnjeno v skupni kitajsko-sovjetski izjavi od 12. oktobra 1954, ter dodaja: «Sovjetska vlada izreka solidarnost izjavi kitajskega ministrskega predsednika Čuenlaja od 8. decembra glede pogodbe o medsebojni varnosti, sklenjene med ameriško vlado in Cangkajškovo kliko. Sovjetska vlada je mnenja, da predstavlja ta pogodba vmešavanje v notranje zadeve Kitajske, ter podpira zahtevo pekinške vlade za umik čet s Formoze, s Peskadorskih otokov in iz Formoškega preliva.»

«Sovjetska vlada izjavlja, da bodo posledice napadalne pogodbe o medsebojni varnosti, sklenjene med ZDA in Cangkajškovo kliko v celoti padle na vlado ZDA.»

Izjava pravi dalje: «Pogodba o medsebojni varnosti, sklenjena med vlado ZDA in Cangkajškovo kliko, sklenitev pariških sporazumov za zooborožitev Zahodne Nemčije in njeno vključitev v napadalni blok, sklenitev pakta o Jugovzhodni Aziji (SEATO), podpis pogodbe o medsebojni varnosti med ZDA in Singmanom Rijem so sestavni del politike vlade ZDA, ki hočejo preprečiti mednarodno pomiritev in pospešiti priprave za novo svetovno vojno.»

V zvezi s Formozo bo moral tudi britanski zunanji minister Eden kmalu podati novo uradno izjavo o britanskem stališču. Odgovoriti bo namreč moral v spodnji zbornici na laburistično interpelacijo o izjavah britanskega predstavnika v OZN Nuttinga, ki je dejal, da bi napad na Formozo povzročil kolektivno akcijo Združenih narodov, v katero bi bila Anglija kot članica OZN prav gotovo vpletena. Ker je ta izjava povzročila v Angliji veliko razburjenje, bo moral Eden prav gotovo bolj obširno obrazložiti britansko stališče.

Medtem se je v posebnem političnem odboru OZN zaključila razprava o sovjetski obtožbi ZDA, da ovirajo svobodno plovbo v Kitajskem morju. Sprejet je bil ameriški predlog naj se pošlje komisiji za mednarodno pravo sirijski načrt resolucije, ki poziva članice OZN, naj «vestno spoštujejo načelo svobodne plovbe na odprtem morju in naj se izogibajo vsakršnega dejanja, ki bi nasprotovalo temu načelu».

Kar se tiče spora zaradi obsojenih ameriških letalcev, pa javljajo iz Novega Delhija, da so tam dobili baje Čuenlajev odgovor na Nehrujevo sporočilo v zvezi z nameravanim potovanjem Hammarskjoelda v Peking. V uradnih krogih pa ne dajejo nobenih pojasnil o vsebini odgovora. Baje je Nehru v brzojavki Čuenlaju izrazil mnenje, da bi sprejem Hammarskjoeldovega predloga lahko pozneje olajšal sprejem Kitajske v OZN, ker bi s tem sestankom prišlo do poluradnega in osebnega stika med pekinško vlado in glavnim tajnikom OZN.

Uradni predstavnik indijske vlade pa je izjavil, da je Nehru imel stike s Čuenlajem, še preden je Hammarskjoeld prosil za sestanek, in da ne gre za indijsko «posredovanje». Kakor je znano, se je Indija vzdržala glasovanja o tej zadevi v OZN.

Iz washingtonskih zanesljivih virov pa se je izvedelo, da bi ZDA utegnile dovoliti 35 kitajskim študentom povratek na Kitajsko še pred božičem, čeprav so jim do sedaj to vedno branile. Dva od teh kitajskih študentov sta sporočila, da sta poslala pismo OZN v upanju, da bo ta organizacija posredovala, da jima ameriška vlada dovoli povratek na Kitajsko.

Predstavnik ameriškega državnega departmaja je na vprašanje, ali bi ZDA skrbno proučile morebitno kitajsko ponudbo za izmenjavo zaprtih Američanov za kitajske študente v ZDA, odgovoril, da bo to «v celoti odvisno od vsebine ponudbe in od okoliščin, ki bodo prevladovale v trenutku, ko bo ponudba stavljena». Dodal pa je, da do sedaj niso dobili nobene kitajske ponudbe, ter da ZDA zanima, da se ameriški državljani vrnejo zdravi v domovino.

Eisenhower o uporabi atomskega orožja

WASHINGTON, 15. — Predsednik Eisenhower je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da se bo atlantski svet na pariških razgovorih ukvarjal tudi z vprašanjem, kdo naj odloča o uporabi atomskega orožja v okviru zahodnih obrambnih načrtov. Predsednik ni hotel povedati svojega mnenja o tem vprašanju, ker se ameriški predstavniki sedaj o tem posvetujejo z zavezniškimi predstavniki. Dodal pa je, da ZDA vztrajajo na svoji pravici odločanja za svoj račun glede uporabe atomske sile po njihovih oboroženih silah. O drugih vprašanjih pa se posvetujejo, ker imajo njihovi zavezniki drugačne poglede o nekaterih točkah.

Nekateri novinarji so predsednika vprašali za pojasnilo o preiskavah, ki so jih nekatere evropske države uvedle glede «letečih krožnikov». Predsednik je odgovoril, da ne verjame v obstoj «priprav, ki bi prihajale z drugih planetov», in da nobena stvar ne opravičuje potrdila o takem obstoju.

Glede ameriške politike na vojaškem področju je Eisenhower izjavil, da ima ta politika dva smotra: prepričati morebitnega napadalca, da ne bi imel nobene koristi od napada na Ameriko, in pripraviti močno rezervo, ki bi omogočila zadati napadalcu smrtne udarce.

Ponovna zaostritev stališč zaradi zemljiških pogodb

Scelba je predložil poslanski zbornici v nujno obravnavanje štiri zakonske načrte o milijardah za Trst - Nadaljevanje razprave o pariških sporazumih

Rezultati Vanonijevega obiska v Bonnu

(Od našega dopisnika)

RIM, 15. — Vprašanje zemljiških pogodb še vedno pretresa italijansko vladno koalicijo. Danes je Scelba sprejel glavnega tajnika PLI Malagodija in namestnika tajnika Bozzija.

Po razgovoru je Malagodi izjavil, da sta z Bozzijem «spričo ponovno poudarjenjega s t a l i š č a republikancev, CISL in socialnih demokratov hotela potrditi predsedniku vlade, da vztraja liberalna stranka neomajno na liniji, ki so jo nedavno določili na skupnem sestanku glavnega vodstva in parlamentarcev PLI».

To pomeni, da se nasprotja med vladnimi strankami glede vprašanja zemljiških pogodb, — pri čemer zastopajo liberalci veleposestniške interese — niso ublažila, temveč da so se medsebojna stališča samo še točneje fiksirala in da bo sprava med njimi zatorej še težja. Malagodi je k temu pripomnil, da ostaja PLI zvest sporazumom ob sestavi sedanje vlade in ki predvidevajo sporazumno vskladitev posameznih strank vladne koalicije. «Takšna vskladitev pa ne pomeni, je dejal Malagodi, da bi mi morali opustiti naše stališče in v celoti pustiti prevladati stališče drugih». Pri tem je dodal, da je «najslabše», da bi to «stališče drugih» v parlamentu prodrlo «z večino, ki je različna od vladne koalicije», se pravi s pomočjo glasov KPI in PSI.

V Milanu se je medtem končal kongres PNM. Novi glavni svet pa še ni izvolil predsednika, in to, kot je izjavil predsednik kongresa Alliata, ker «ni neverjetno, da bo predsedstvo prevzela neka visoka osebnost, o kateri javnost še ne ve, da se je pridružila monarhističnemu gibanju».

V poslanski zbornici se je nadaljevala razprava o pariških sporazumih, ki je potekala mirno in ni prinesla ničesar novega. Mirni potek razprave je posledica nepričakovanega sklepa KPI, da opusti svoje namene o obstrukciji diskusije. Vzroke za ta sklep iščejo v tem, da se je tudi desnica odločila glasovati za sporazume in da bi torej opozicija pri svojih obstrukcijskih poskusih ostala v precejšnji manjšini.

Ob zaključku današnje popoldanske seje pa je predsednik vlade Scelba predložil štiri zakonske načrte in zahteval zanje odobritev nujne procedure. Prvi teh zakonskih načrtov vsebuje določila v prid državnih nameščencev in uslužbencev krajevnih ustanov v Trstu in ozemlju, dva predvidevata kredit 4 milijard za nujne ukrepe, ki jih bo izvedel vladni komisar v Trstu za podporo univerzi, za javna dela, za dela v pristanišču in za gradnjo šolskih poslopij, četrti zakonski načrt pa določa 5 milijard ustanovi «Tre Venezie» za izvedbo programa zemljiških melioracij za naselitev istrskih beguncev. Določene milijarde ne bodo šle samo v Trst, temveč bodo služile tudi za gradnjo ljudskih hiš v Tržiču in drugih krajev goriške pokrajine, za gradnjo ezulskih naselij izven Tržaškega ozemlja in za začetek del za elektrifikacijo in gradnjo drugega tira na progi Trst—Benetke. Tržaška univerza bo dobila 700 milijonov za dokončanje nekaterih gradbenih del in za tehnično opremo.

A. P.

BONN, 15. — Po dveh dneh razgovorov med italijanskim proračunskim ministrom Vanonijem in zahodnonemškim ministrom za gospodarstvo Erhardom so danes sporočili, da je «Zahodna Nemčija obljubila največjo pomoč italijanski vladi za uresničenje desetletnega načrta za gospodarski razvoj Italije».

Vanoni in Erhard sta priredila danes skupno tiskovno konferenco, na kateri je bilo prebrano zaključno poročilo o razgovorih, nato pa sta ministra odgovarjala na vprašanja novinarjev. Sporočila sta, da bo prihodnji mesec začela z delom mešana italijansko-nemška komisija, katere naloga je, da «ugotovi, kje kdaj in s kakšnimi pogoji je mogoče koristno uporabiti v Nemčiji italijanske delavce». Nadalje sta izjavila, da je bilo doseženo popolno soglasje o vseh vprašanjih, o katerih so razpravljali. Ta vprašanja so:

1. Nemška pomoč Italiji pri desetletnem načrtu za gospodarski razvoj; ta načrt predvideva med drugim povečanje medevropske trgovinske izmenjave, kar naj bi omogočilo Italiji (ki ima zdaj hud primanjkljaj v notranji evropski trgovini, ki jo ureja evropska plačilna zveza), da olajša svojo pasivno plačilno bilanco.
2. Izvoz italijanske delovne sile v Nemčijo, kar naj bi obenem «pomagalo razvoju nemške industrije».
3. Znižanje nekaterih nemških carinskih tarif.
4. Nemška naročila pri italijanski industriji, zlasti v zvezi z začetkom nemškega oboroževanja.

O uporabi italijanske delovne sile v Nemčiji sta se Vanoni in Erhard, kot pravi poročilo, «sporazumela, da bo trajanje uporabe italijanskih delavcev odvisno od potreb nemške industrije». Obenem so določili, da se plače in delovni pogoji italijanskih delavcev ne bodo razlikovali od onih, ki veljajo za nemške delavce. Erhard pa je v svoji izjavi na tiskovni konferenci posebej poudaril, da ne gre govoriti o «množičnem priseljevanju». Gre samo za to, je dejal, da se «pomaga onim nemškim industrijam, ki bi se jim zaradi njihovih posebnih potreb, tudi samo začasnih, zdelo potrebno sprejeti na delo italijanske delavce».

Temu stališču še vedno ostro nasprotuje zahodnonemški minister za delo Anton Storch, ki s podporo šestih milijonov članov zahodnonemških sindikatov zatrjuje, da uporaba italijanske delovne sile v Nemčiji ni potrebna in da jo je treba zavrniti.

Eksplozije v Tuniziji

TUNIS, 15. — Uradno poročilo javlja, da je danes eksplodiralo sedem peklenskih strojev v šestih stanovanjih v Tunisu in v enem v Sfaxu. Ni bilo človeških žrtev. Vsi atentati so bili izvršeni v stanovanjih znanih nacionalističnih osebnosti.

Danes so se zaradi teh atentatov sestali na posvetovanje voditelji sledečih tunizijskih organizacij: stranka Neodestur, tunizijska splošna zveza dela, tunizijska zveza za obrt in trgovino, splošna kmetijska zveza, tunizijska trgovinska zbornica in tunizijska kmetijska zbornica. Po sestanku so organizacije objavile skupno poročilo, ki odločno obsoja akcije, «ki so jih izvršili, po rešitvi vprašanja felahov, nekateri elementi, ki delujejo, da bi onemogočili uspeh pogajanj, ki naj privedejo do uresničenja notranje avtonomije». Organizacije pozivajo nato prebivalstvo, naj ostane mirno.

NOVI DELHI, 15. — Ministrski predsednik Nehru je danes izjavil, da sta Indija in Pakistan sklenila začeti neposredna pogajanja za ureditev glavnih sporov. Pripomnil je, da je nadaljevanje uradnih pogajanj nedavno predlagal Pakistan.

Zvezni proračun FLRJ za leto 1955 določa 231,7 milijard din dohodkov

Proračun je za 4,2 milijard višji od letošnjega

Izjava prof. Teanija iz delegacije „Finmeccanica"

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 15. — Na skupni seji gospodarskih odborov zvezne skupščine je tajnik zveznega izvršnega sveta Veljko Zeković podal poročilo o zveznem proračunu za leto 1955, ki predvideva 231.7 milijard dohodkov in izdatkov, to je za 4.2 milijardi več kot lanski proračun. Med izdatki predvideva proračun nad 30 milijard za potrebe zveznih organov in ustanov, 175.8 milijard za narodno obrambo, 9,6 milijard za dotacije nerazvitim republikam in 14 milijard za izplačilo inozemskih obveznosti.

Največji del povečanja proračuna odpade na povečanje izdatkov za narodno obrambo. O končnem predlogu proračuna bo razpravljala zvezna skupščina na seji 27. decembra.

Vodja delegacije zastopnikov italijanskih industrijskih podjetij, združenih v združenju «Finmeccanica», ki je pred dnevi prispela v Beograd, profesor Teani, je izjavil nocoj novinarjem, da je namen obiska italijanske delegacije uresničenje širokega gospodarskega sodelovanja z jugoslovanskimi podjetji. Prof. Teani je poudaril, da se je v stikih z zastopniki jugoslovanske industrije prepričal o širokih možnostih medsebojnega gospodarskega sodelovanja, posebno glede na komplementarnost gospodarstev obeh držav.

«Naša želja je, je poudaril Teani, da bi se pogajanja, ki se vodijo v Beogradu med predstavniki Jugoslavije in Italije o trgovinskih in finančnih vprašanjih, čimprej uspešno končala, ker bi to prispevalo k poglobitvi gospodarskega sodelovanja». Teani je izrazil upanje, da bo med italijanskimi in jugoslovanskimi podjetji prišlo tudi do sodelovanja na tehničnem področju. Izrazil zahvalo za prisrčno gostoljubnost in poudaril, da je to dober uvod za sodelovanje.

B. B.

Tehnična pomoč FAO FLRJ za leto 1955

BEOGRAD, 15. — Mednarodna organizacija za kmetijstvo in prehrano FAO je dodelila Jugoslaviji okrog 175 tisoč dolarjev tehnične pomoči za leto 1955. Ta sredstva bodo uporabljena za bivanje inozemskih strokovnjakov v Jugoslaviji in za specializacijo jugoslovanskih strokovnjakov v inozemstvu.

RATIFIKACIJA PARIŠKIH SPORAZUMOV PRED BONNSKIM PARLAMENTOM

Ollenhauer za odložitev razprave do ponovnega poskusa razgovorov z ZSSR

Adenauerjeve izjave ob otvoritvi debate v Bundestagu - Zavrnjen predlog socialdemokratov, naj se sporazum o Posarju izloči iz diskusije o pariških pogodbah

BONN, 15. — Danes se je v zahodnonemškem Bundestagu začela razprava o ratifikaciji pariških sporazumov. Razpravo je začel podpredsednik zbornice in podpredsednik socialdemokratske stranke Carlo Schmid s poročilom o interpelaciji o posarskem sporazumu, ki ga je vložila njegova stranka. Interpelaciji je priložena resolucija, ki zahteva, naj se sporazum o Posarju ne vključi v dnevni red diskusije. Po kratkem odgovoru predsednika Adenauerja je Bundestag resolucijo zavrnil.

Schmid je svojo zahtevo utemeljeval s tem, da besedilo sporazuma o Posarju ni jasno in omogoča zelo različna tolmačenja, kar se tudi kaže v stališču francoske in zahodnonemške vlade; odobritev sporazuma v sedanji obliki bi utegnila pripeljati do nesoglasij med obema pogodbenima strankama in s tem do poslabšanja francosko-nemških odnosov.

V svojem odgovoru je Adenauer dejal, da nasprotja v mnenjih res obstajajo in da se mu zaradi tega zdi potreben stik s predsednikom francoske vlade, tako da bi se dvomi čimprej popolnoma razpršili. Če v teh stikih ne bi bilo mogoče doseči sporazuma, je dodal Adenauer, bi predlagal predsedniku francoske vlade, naj se skupno predlaga ameriški in britanski vladi, naj bi v četvornih pogajanjih izgladili nasprotja. V teh razgovorih, je dejal Adenauer, bi bilo treba razpravljati o funkcijah posarskega visokega komisarja, o načinu plebiscita, o arbitražni proceduri in o jamstvih za svoboščine posarskega prebivalstva.

Po zavrnitvi Schmidove zahteve o odložitvi razprave o Posarju je socialdemokratski poslanec Herbert Wehner predložil resolucijo o združitvi Nemčije, ki poudarja, da bi ratifikacija pariških sporazumov utegnila onemogočiti vsakršna pogajanja z ZSSR za vzpostavitev nemške enotnosti.

Ob 10. uri je kancler Adenauer začel čitati vladno izjavo o pariških sporazumih in s tem uradno začel razpravljanje v prvem čitanju o prenehanju okupacijskega statuta, o položaju tujih čet na nemškem ozemlju, o pristopu bonnske republike k bruseljski pogodbi in k NATO in o posarskem statutu. Kancler je dejal, da poroča o «prvi zmagi vlade, ki je dala Zahodni Nemčiji svobodo, in dosegla, da se lahko pogaja z zahodnimi zavezniki tudi v imenu vse Nemčije».

O bodočih nemških oboroženih silah je Adenauer rekel, da bodo «odvisne od zakona, ki ga bo izglasoval Bundestag». Dodal je, da je «nemški militarizem mrtev», sredstva, ki preprečujejo njegov preporod, pa so pariške pogodbe». Na drugi strani pa, je dejal Adenauer, «ni treba pozabiti, da spoštuje ZSSR samo dejstva». Dodal je, da njegova vlada v celoti odobrava zadnjo zahodno noto ZSSR. Zaključil je z zatrdilom, da nasprotuje rešitvi nemškega vprašanja s statusom quo in razdelitvijo Nemčije.

Popoldne pa je govoril voditelj socialdemokratske opozicije Ollenhauer, ki je dejal, da socialdemokratska poslanska skupina sodi, «da pariške pogodbe niso v skladu z načelom, da mora biti združitev Nemčije v svobodi prva naloga nemške politike». Nato je Ollenhauer zatrdil, da francosko-nemški sporazum o Posarju nima nobene zveze s pariškimi pogodbami in da pomeni samo «ceno, ki jo mora zvezna republika plačati, da dobi pristanek Francije na njen pristop v NATO».

Ollenhauer je nato obravnaval posamezne dokumente, ki so predloženi Bundestagu v ratifikacijo. O sporazumu o prenehanju okupacijskega statuta je dejal, da ne daje bonnski republiki «normalne suverenosti». Protestiral je tudi proti nedavnim manevrom zahodnonemške obmejne policije na mejnih področjih in proti načrtom, da se ta policija pomnoži na 60.000 mož. Sporazum o prenehanju okupacijskega statuta, je poudaril Ollenhauer, pomeni pravzaprav «mirovno pogodbo med delom Nemčije in zahodnimi zavezniki».

Socialdemokratski voditelj je izrazil pristanek, «spričo sedanjega mednarodnega položaja», na prisotnost tujih čet v Zahodni Nemčiji, zahteval pa je, na je statut teh čet ravna po načelih, ki veljajo za ameriške čete v Franciji in Angliji. Prav tako je pristal na načelo nadzorstva nad nemško oborožitvijo na enakopravni osnovi; opozoril pa je, da bo oborožitev stala bonnsko republiko sto milijard mark, česar ne bo mogoče kriti z rednimi dohodki. Izrazil je tudi upanje, da bo zahodnonemška vojska, če bo že ustanovljena, vsaj opremljena z uporabnim orožjem, nato pa opozoril vlado, naj upošteva dejstvo — «novo v nemški zgodovini» — da velika večina nemške mladine ni naklonjena vojaški službi.

Ollenhauer je ob koncu dejal, da «ni mogoče prevzeti odgovornosti da se z oborožitvijo morda za dolg čas potegne črta ločnica med zvezno republiko in brati v sovjetski coni», in zaključil: «Naša želja je, da se diskusija o pariških pogodbah ne nadaljuje, dokler ne bo storjen še en poskus, da se mirno rešijo vprašanja Nemčije in evropske varnosti s pogajanji med štirimi okupacijskimi velesilami. Danes je odločitev še v naših rokah, jutri utegne biti že prepozno».

Predsednik svobodne demokratične stranke Dehler je odobril pariške sporazume, ne pa tudi sporazuma o Posarju «v sedanji obliki».

MI IN SOVJETSKA ZVEZA

(Tržaški kominformovci in Jugoslavija)

V odgovoru na naš članek «Nimajo poguma» so pri «Delu» odgovorili s člankom «Imamo pogum». In tu so javno izpovedali, kako si zamišljajo premostitev zagate, ki jih je vanjo potisnila robota Kominformu. Oglejmo si, kakšen je ta pogum.

Osnovna misel omenjenega članka je: Mi smo za prijateljske odnose med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, vi titovci pa ste zagrizeni nasprotniki tega zbližanja. Nato pa nadaljujejo: «Če je kdo, ki v tem primeru nima poguma, da bi pogledal stvarnosti v oči, so to prav gotovo tržaški titovci, ki delajo na vse načine, da ne bi prišlo do prijateljskih odnosov med ZSSR in Jugoslavijo, kar izpričuje gori citirani stavek iz njihovega članka». (Namreč, kjer smo zapisali, da ne verjamemo v obnovitev «starega prijateljstva» Op. nr.).

Poglejmo, kako je s to zadevo.

Ali smo mi kdajkoli zapisali, da smo proti normalizaciji odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo? Ne, tega nismo nikoli zapisali, ker bi bili v nasprotju z našim pojmovanjem socializma. Mi nismo sprejeli niti podpirali prekinitve odnosov med SZ in Jugoslavijo in nismo sodelovali v klevetniški gonji proti Jugoslaviji; gonji, ki je sledila napadu SZ na Jugoslavijo, samo zato, ker je ta napad izvršila SZ — kakor ste to naredili vi, ne da bi hoteli kakor koli kritično oceniti ta napad, kljub temu, da ste se morali zavedati, da bo ta povzročil nujen razkol v vrstah tržaškega, do tedaj enotnega in močnega italijansko-slovenskega demokratičnega gibanja. To svoje stališče smo ustrezno argumentirali. Teh argumentov pa vi niste hoteli upoštevati, ker je bil ukaz drugačen. Danes pa, ko ste zvedeli, da želi Sovjetska zveza celo obnoviti «staro prijateljstvo», ste se vrgli z vso vnemo na to kost in bi jo radi zmagoslavno vihteli proti nam. Nehvaležna robota!

Do včeraj ste bili vi, in samo vi (s Sovjetsko zvezo vred) proti normalizaciji odnosov med Jugoslavijo in SZ (v določeni meri so bili proti tej normalizaciji tudi nekateri reakcionarni krogi po svetu, zlasti v ZDA in Italiji, vsekakor ste bili v dobri družbi); danes pa bi se hoteli prikazati tržaškemu delavstvu kot edini dosledni zagovorniki te normalizacije.

Kako torej delamo «na vse načine», da ne bi prišlo do prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in SZ?

Mi smo vedno bili in smo vedno za normalizacijo, tudi za normalizacijo med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Tudi nimamo nič proti prijateljstvu med obema državama, če bi to prijateljstvo počivalo na načelih, ki jih v mednarodnih odnosih zagovarja in brani Jugoslavija. In če bo tudi do takih prijateljskih odnosov prišlo, bo to pomenilo le, da je SZ pristala na odnose na takih načelih.

Kakšna so ta načela? Med ta načela spadajo normalni diplomatski, gospodarski, politični in kulturni odnosi; načelo miroljubnosti v mednarodnih odnosih in načelo nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav. Jugoslavija je ta načela vedno spoštovala in jih zagovarjala, medtem ko SZ teh načel ni spoštovala, zlasti kar se tiče njenih prejšnjih odnosov do Jugoslavije. SZ je prekinila diplomatske, kulturne in športne odnose z Jugoslavijo; iz mednarodnih sindikalnih, mladinskih in športnih organizacij pod njeno kontrolo je ukazala izključiti predstavnike Jugoslavije; po vseh mogočih kanalih je pošiljala v Jugoslavijo propagandni material, v katerem se je pozivalo jugoslovansko ljudstvo na upor proti zakoniti vladi; svoje kominformovske agenture v inozemstvu je mobilizirala za gonjo proti «titofašizmu» in proti Jugoslaviji. In vse to so imenovali in ste imenovali tudi vi «bratsko pomoč jugoslovanskim narodom».

To je zgodovina najbližje preteklosti.

In ko je v tej gonji doživela polom (kakor je ta stalinska koncepcija pritiska in groženj doživela polom v mednarodnem merilu), se je Sovjetska zveza odločila sprejeti ponujeno normalizacijo in vzpostavila normalne odnošaje z Jugoslavijo.

To je vsekakor dobro in pozitivno, je v interesu socializma in miru in zato pozdravljamo tak razvoj odnošajev med Jugoslavijo in SZ.

To pa hkrati še ne pomeni, da bomo dopustili tržaškim kominformovcem prevračanje dejstev in postavljanje stvari na glavo. To ne bi bilo niti pošteno, še manj pa socialistično.

To pa hkrati tudi še ne pomeni, da je med SZ in Jugoslavijo možno vzpostaviti «staro prijateljstvo», prvič zato ne, ker nazaj ni mogoče: Jugoslavija ni dežela, ki bi mogla pristati na takšne odnose, ki so pomenili gospodarsko in politično podrejenost dežele, in po tako imenovanih mešanih družbah dejansko izkoriščanje dežele za račun SZ (mešanih družbah, ki jih danes Sovjetska zveza zavrača in likvidira), in drugič, ker to «staro prijateljstvo» sploh ni bilo prijateljstvo, ampak preprosto nasilje. To «staro prijateljstvo» je zletelo v zrak, na vso srečo jugoslovanskega socializma. Kdor se danes — kljub vsem tem žalostnim dejstvom — še vedno ogreva zanj, je pristaš tega nasilja in nesocialističnega podrejanja drugih držav, ne pa pristaš tistih načel v mednarodni politiki, ki jih vsaj na papirju zagovarja.

Skratka: do SZ in njene politike nameravamo še vedno obdržati kritičen odnos, ker še nismo povsem prepričani, da so sicer nesporne spremembe, ki se v Sovjetski zvezi dogajajo po Stalinovi smrti, dejansko tudi posledica globokega prepričanja sovjetskih voditeljev, da je bila dosedanja sovjetska praksa v načelu zgrešena, ali pa da gre le za taktično potezo, da se tako izvlečejo iz zagate, kamor jih je i v zunanjem svetu i v notranjosti pripeljala stara stalinska birokratska centralizacija. Sedanji kurz na decentralizacijo sicer kaže, da gre verjetno za globlje spremembe, in upamo, da bodo sovjetski voditelji šli pogumno naprej po tej poti; nekatere novejše poteze v zunanji politiki SZ pa kažejo, da so ostanki stare stalinske koncepcije še dovolj živi, da bi upravičevali površen optimizem. Prepričani pa smo, da bo SZ končno le našla pot, ki bo v korist socialističnemu razvoju v notranjosti in poglabljanju miroljubnih in dejansko prijateljskih odnosov z drugimi državami.

V tej smeri je — ob spoštovanju zgoraj naštetih načel — možno tudi poglabljanje odnosov med SZ in Jugoslavijo, kar bomo mi z veseljem in zadovoljstvom pozdravili.

Toliko glede našega odnosa do SZ, da bo tudi s te plati jasna hinavščina tržaških kominformovcev, ki so napisali cel članek, da bi nam podtaknili tisto nasprotovanje zbližanju med SZ in Jugoslavijo, ki so ga bili njihovi časopisi polni, ko je SZ to zbližanje še odklanjala.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan se je leta 1770 rodil Ludwig van Beethoven, veliki nemški skladatelj. Umrl je 26.III.1827.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, CETRTEK 16. decembra
Valerija, Savica
Sonce vzide ob 7.40 in zatone ob 16.21. Dolžina dneva 8.41. Luna vzide ob 23.58 in zatone ob 11.31.
Jutri, PETEK 17. decembra
Lazar, Stojslav

S SINOČNJE SEJE TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Načrt občinskega odbora za uporabo nakazila dveh milijard lir za javna dela

Načrt obsega predvsem gradnjo šolskih poslopij in raznih občinskih zgradb
Razpust hidrotehničnega urada, ki je izdelal načrte za nov vodovod

Na včerajšnji seji tržaškega občinskega sveta je župan Bartoli predložil načrt občinskega odbora za izkoriščanje izrednega nakazila 2 milijard lir nakazanih tržaški občini iz skupnega izrednega nakazila italijanske vlade za «pojačenje tržaškega gospodarstva». Župan je obrazložil načrt in poudaril, da bodo na prihodnji petkovi seji občinskega sveta o tem načrtu razpravljali, ker morajo čimprej sporočiti vladnemu komisarju dr. Palamari sklep o izkoriščanju dveh milijard lir. Po županovih besedah bo rimska vlada v najkrajšem času izdelala zakonski načrt za izkoriščanje izrednega nakazila za Trst.

Župan je predložil naslednji načrt za izkoriščanje dveh milijard lir, ki jih je vlada nakazala za naslednja občinska javna dela.

Nove šolske zgradbe:	milijonov
1. otroški vrtec v Rocolu	50
2. otroško zabavišče pri Sv. Soboti	50
3. nadzidava šolsk. poslopja pri Sv. Soboti	100
4. nadzidava šolsk. poslopja «Dante»	100
5. šola v Rocolu	275
6. šola v Ulici Rossetti	275
7. šola na Opčinah	40
8. šola v Križu	30
9. šola za Grljan-Miramar	30

Z nakazilom za šole na Opčinah, v Križu in v Grljanu-Miramaru bodo nabavili samo potrebni material.

Razne občinske zgradbe:	milijonov
nov del občinske palače za ureditev anagrafskih in zdravstvenih uradov	550
avtopark in skladišče (prvi del)	200
naprave za predelavo smeti	200
stanovanja za družine, ki bodo morale zapustiti sedanja stanovanja zaradi zidanja zgradb	130
skupno milijonov	2.030

Župan je dalje pojasnil, da predložen načrt presega dve milijardi lir, ker računajo, da bodo podjetja, ki se bodo udeležila natečajev za zgoraj navedena dela, vsaj toliko znižala ponudbe, da bodo stroški znašali 2 milijardi.

Ob začetku seje so bila postavljena razna vprašanja. Sevtovalec Battigelli (MSI) je načel vprašanje načrtov za zgraditev nove tržnice za sadje in zelenjavo. Omenil je, da predloženi načrti niso najbolj posrečeni in da se zapaža med trgovci, ki se bodo tega trga posluževali, nezadovoljstvo Odgovoril mu je podžupan Visintin, ki je dejal, da trenutno ni še čas govoriti o dokončnih načrtih dokler ne bo te načrte, ki jih je posebna komisija strokovnjakov ocenila, odločil načelnik za javna dela dr. Caffarelli. Svetovalec Gombač (KP), je med drugim zahteval pojasnilo, zakaj so upokojencem INPS, ki so v bolnišnici pri Sv. Ivanu, zaračunali za bolniško vzdrževalnino tudi trinajsto izplačilo pokojnine. Odbornik Sciolis je odgovoril, da mu ni nič znano o zadevi in da se vsa izplačila in vsi odtegljaji izvajajo vedno sporazumno z interesenti. Svetovalec Teiner pa je predlagal občinskemu odboru naj bi v Ulici Udine uredili pristajanje avtomobilskih in drugih vozil samo na eni strani ulice zaradi velikega prometa.

Važno vprašanje je načel svetovalec Radich (KP), ko je omenil sedanji kritični gospodarski položaj mesta in vedno večjo brezposelnost. Zahteval je čimprejšnjo investicijo milijard, ki jih je rimska vlada obljubila Trstu in sklicanje konference o tržaškem pristanišču. Svetovalec je utemeljil te svoje zahteve poudarjajoč vedno nove odpuste z dela ter dejal, da nekatera podjetja že grozijo z zaporo. Zahteval je posredovanje občinskega odbora glede zaposlitve delovne sile, hkrati je omenil tudi vprašanje zaposlitve mladincev. Odgovoril mu je podžupan Visintin, ki je dejal, da je občinska uprava skušala vedno zagovarjati interese mestnega gospodarstva in da je po svojih močeh storila vse za zaposlitev čim večjega števila delavcev. Navedel je dela v režiji SELAD za skupnih 1200 milijonov lir, pri katerih je zaposlenih skupno okrog 3500 delavcev. Dalje je dejal, da bodo v kratkem razpisali natečaj za obrtniška dela za vrednost 30 milijonov lir. Podžupan Visintin je priznal, da Trst ne more živeti samo od javnih del, ampak da mora črpati življenje predvsem iz drugih sredstev.

Svetovalka Gruber-Benco se je zanimala kako je s 50 stanovanji, ki so jih zapustile angloameriške družine in ki so bile zgrajene na občinskem zemljišču. Zahtevala je, da se ta stanovanja dajo na razpolago za dodelitev brezdomcem. Odbornik Dulci je odgovoril, da so o teh stanovanjih že govorili s komisarjem Palamaro in da upajo, da bo vprašanje pozitivno rešeno.

Po končanih vprašanjih in interpelacijah je občinski svet sprejel vrsto sklepov upravnega značaja med katerimi je tudi sklep o razpustu hidrotehničnega urada, ki je izdelal načrte za nov mestni vodovod. Načrte bodo predložili v razpravo občinskemu svetu na prvih sejah po novem letu. Za delovanje tega urada je občinska uprava potrošila 60 milijonov lir, ki jih bo plačala iz sredstev letošnjega proračuna. Sklep je sprejela običajna večina nacionalističnih strank razen demokrščanskega svetovalca Franzila, ki se je skupno s svetovalci KP, PSI, LF in neodvisnih vzdržal glasovanja. Proti so glasovali fašisti.

S SEJE DEVINSKO-NABREŽINSKEGA OBČ. SVETA

BO OBČINSKI SVET PODPRL otvoritev igralnice v Sesljanu?

O tem bodo razpravljali na prihodnji seji - Komisija za sestavo seznama revnih živinorejcev - Razdeljevanje paketov

Predvčerajšnjo sejo devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je v odsotnosti župana vodil podžupan Floridan, ki je takoj prešel na dnevni red. Svetovalci so v prvi točki potrdili dosedanje preglednike računov tudi za leto 1955, potem pa so sprejeli nekatere popravke notranjega občinskega pravilnika, ki je sedaj končno izdelan in potrjen od pristojnih oblasti.

V naslednji točki dnevnega reda so svetovalci razpravljali o sestavi seznama posestnikov živine, ki imajo pravico do brezplačne živinozdravniške službe. Upravni odbor je že sestavil tak seznam, ki obsega okoli 30 imen. Pogoj za vpis je prošnja vsakega posameznega kmetovalca, ki pa ne sme imeti več kot 5 ovc, 1 prašiča, enega goveda, konja ali osla. O tem vprašanju se je vnela obširna diskusija, v katero so posegli svetovalci tov. Srečko Colja, Mario Milič, Leopold Legiša, Drago Legiša, Gratton in Ado Visintin. Vsi svetovalci so se zavzemali za pravično rešitev tega vprašanja, tako da bi bili brezplačne živinozdravniške službe deležni res vsi revni kmetovalci. Končno so odločili, da bo seznam sestavila posebna komisija, v kateri bodo zastopniki upravnega odbora, občinske podporne ustanove, živinozdravnik in svetovalci-kmetje. Tov. Mario Milič in Leopold Legiša pa sta se še posebej zavzela za brezplačno zdravljenje nalezljivih bolezni, kot n. pr. slinovke in parkljevke.

Občinski svet je v nadaljevanju potrdil prošnjo občine, da bi država krila dve tretjini stroškov za vzdrževanje dveh revežev, ki sta v bolnici v Trstu oz. Gorici. Pri tem je svetovalec Leopold Legiša zahteval, da se občina zavzame tudi za nekega Chiarutinija iz Devina, ki je hudo bolan in ne uživa nobene dostojne oskrbe. Podžupan Floridan je obljubil, da bo stvar rešena do konca tega meseca.

Požupan Floridan je nato povedal, da bo za praznike razdeljenih okoli 1.000 paketov CARE 150 paketov predsednika it. republike, 600 paketov otrokom v otroških vrtcih in osnovnih šolah ter 150 paketov najrevnejšim osebam v občini.

Pred zaključkom seje je odbornik Ado Visintin na podlagi izjave dr. Palamare o potrebi finančne osamosvojitve občine predlagal, naj bi občinski svet pooblastil župana, da se, ko bo obiskal vladnega komisarja, zavzame, da bi skupini zasebnikov iz Trsta dovolili odpreti v Sesljanu dva hotela in igralnico. Skupina teh zasebnikov bi namreč 62 odstotkov čistega dobička dodelila občini, ker bi po njihovih računih znašalo od 20 do 40 milijonov lir letno.

V diskusiji je svetovalec tov. Srečko Colja izjavil, da je otvoritev take igralnice sicer v nasprotju s socialističnimi načeli, vendar bo treba o stvari resno razmisliti, posebno še zaradi pasivnosti občine. Svetovalec Drago Legiša bo o stvari podal svojo izjavo na prihodnji seji občinskega sveta, ko se bo razprava o tem nadaljevala.

Javne dražbe

Dne 4. januarja 1955, od 11. do 12. ure bo na tržaškem županstvu javna dražba del za razširitev in popravilo vhoda in stopnišča osnovne šole «Felice Venezian» v Ul. Teatro Romano; javna dražba del za popravilo in vzdrževanje šolskega poslopja «Duca d'Aosta» v Ul. Paolo Veronese; javna dražba del za popravilo in vzdrževanje šolskega poslopja «Nazario Sauro» v Ul. San Giorgio. Prošnje za vse te dražbe morajo biti vložene do 24. decembra. Za informacije naj se interesenti obrnejo na oddelek za pogodbe generalnega sekretariata občine.

ODOBRITEV FONDOV NA OSNOVI ZAKONA TAMBRONI ZA GRADNJO LADIJ

Nizko izkoriščanje proizvodnih naprav v največjih tržaških ladjedelnicah

V novem seznamu nakazil so tudi ladje, ki so že v gradnji oz. za katere so bile že podpisane pogodbe - Včeraj so postavili gredelj za 4.500-tonsko ladjo v ladjedelnici Sv. Marka

Včeraj ob 9.30 so v ladjedelnici Sv. Marka postavili gredelj prve mešane ladje za beneško družbo «Adriatica». Pri slovesnosti so bili prisotni vladni komisar Palamara, poveljnik pristanišča polk. Camillieri, predsednik družbe Adriatica in direktor tukajšnjega sedeža družbe.

Nova ladja nosi konstrukcijsko številko 1812 in bo imela 4.500 brutto registrskih in 1.500 netto ton. Predvidena brzina je 17 milj na uro. Ta ladja, kot tudi popolnoma enaka enota, katero bodo pričeli graditi v marcu 1955, je namenjena za progo proti Carigradu. Obe ladji bosta zgrajeni v prvem polletju 1956.

* * *

Ministrstvo za trgovsko mornarico je odobrilo fonde na osnovi zakona Tambroni za gradnjo ladij v ladjedelnicah CRDA in ostalih manjših tržaških ladjedelnicah.

Seznam nakazil obsega za CRDA (ladjedelnice v Trstu in v Tržiču) sledeče ladje: tri motorne cisterne po 12.500 ton, motorno tovorno 6.500 tonsko ladjo, motorno tovorno 5.500- tonsko ladjo in turbinsko potniško 10.900- tonsko ladjo. Za ladjedelnico Sv. Justa so odobrili fonde za gradnjo 1.600-tonske tovorne ladje in za ladjedelnico Felszegy 2.650- tonske ladje.

Ta seznam obsega nekatere ladje, ki so že v gradnji poleg ladij za katere so že podpisane pogodbe in končno tudi ladje, za katere se še pogajajo.

V tej zvezi je zlasti zanimivo splošno stanje ladjedelnic, ki se je v zadnjih mesecih nekoliko popravilo, saj so trenutno zasedena vsa splovišča in so predvidena nova naročila na osnovi državne podpore pri gradnji ladij s pomočjo fondov zakona Tambroni. Vendar pa imamo istočasno še vedno opravka z izredno nizkim izkoriščanjem proizvodnih naprav in od tega odvisnim slabim izkoriščanjem delovne sile tako, da je večina v preteklem letu z dela odstranjenih delavcev še vedno praktično brezposelnih.

Poročilo trgovinske in industrijske zbornice prinaša za mesec oktober sledeče uradne podatke o zaposlitvi: ladjedelnica Sv. Marka je izkoriščala komaj 19,3 odstotkov naprav, Tovarna strojev Sv. Andreja 48,2, delavnica mostov in dvigal 80,0 in ladjedelnica sv. Roka 17,5. Ladjedelnici Sv. Justa in Felszegy sta izkoriščali okrog 70 odstotkov naprav in Tržaški arzenal okrog 45 odstotkov.

Stanje gradenj in naročil pa je v posameznih tržaških ladjedelnicah naslednje:

V ladjedelnici Sv. Marka grade sedaj dve 6.440- tonski motorni ladji za Tržaški Lloyd. Ladji sedaj dokončujejo in ju bodo izročili prvo v marcu 1955 in drugo v maju. Na splovišču iste ladjedelnice pa je skoraj pripravljena za splovitev 19-tisočtonska motorna cisterna za «Società Marittima Finanziaria» iz Trsta. Splovitev ladje je predvidena v marcu 1955, izročitev lastniku pa ob koncu prihodnjega leta. V kratkem bodo pričeli graditi 9.500- tonsko motorno tovorno ladjo za pomorsko družbo «Lussino» Ladjo bodo splovili v juniju 1955 in izročili lastnikom proti koncu leta. Ladjedelnica je poleg tega podpisala pogodbo za dve motorni mešani 4500- tonski ladji za pomorsko družbo Adriatica iz Benetk. Prvo omenjeno ladjo so pričeli graditi včeraj.

V ladjedelnici CRDA v Tržiču pa modernizirajo in popolnoma obnavljajo turbinsko ladjo «Homeric» last «Home Lines». Ladja je skoro obnovljena in ima okrog 24.000 ton ter je namenjena za prekooceanske proge.

V ladjedelnici CRDA Sv. Roka v Miljah dokončujejo 2850- tonsko motocisterno zgrajeno za pomorsko družbo «Lussino».

V ladjedelnici Sv. Justa dokončujejo 2300- tonsko motorno cisterno «Gema Giorgio», katero bodo izročili neki beneški družbi že ta mesec. V isti ladjedelnici grade tudi za brodarja Alda Scarpo iz Benetk slično ladjo, katero bodo splovili v januarju in izročili v marcu. Ladjedelnica bo v kratkem postavila gredelj za svoj račun za tovorno ladjo, ki bo imela 2450 ton in za gradnjo katere se bodo poslužili olajšav na osnovi zakona Tambroni. Ladja bo končana v septembru 1955. Ladjedelnica se pogaja s Paragvajem in Turčijo ter je o tehničnih vprašanjih prišla z omenjenimi državami do ugodnih rezultatov, vendar pa ostajajo resne finančne težave zaradi kliringških odnosov med omenjenimi državami in Italijo.

Turška naročila bi morala po načrtih obsegati dve motorni 2500- tonski ladij, 1350- tonsko motorno cisterno in po verjetnosti tudi 350- tonsko petrolejsko ladjo za obalni promet. Za Paragvay pa bodo gradili — če se bodo seveda pogajanja ugodno končala — 3 motorne ladje za suh tovor po 1100 ton in 1100-tonsko motorno cisterno.

V ladjedelnici Felszegy v Miljah dokončujejo 2350- tonsko petrolejsko ladjo za dr. Baratellija iz Milana, katero bodo izročili v juniju. Za istega brodarja so že prejeli ugodnosti po zakonu Tambroni za gradnjo druge 3800- tonske tovorne ladje.

Objavljeni podatki o izredno slabem izkoriščanju naprav in o istočasnem precej visokem številu ladij v gradnji dokazujejo številne trditve o čudni politiki direkcije CRDA, ki zavlačuje z dokončanjem ladij. Tako direkcija zadržuje z vsemi mogočimi izgovori nadaljevanje gradenj in na ta način dosega sicer na videz visoko število ladij v gradnji in istočasno izredno slabo zaposlitev. Tako stanje je za delavce ladjedelnic izredno neugodno, saj so praktično prav tako zelo slabo zaposleni, kot če bi bila ladjedelniška splovišča in pomoli za dokončno ureditev ladij prazni, poleg tega pa je na ta način direkcija onemogočila vse kritike in proteste.

Repentaborski župan pri vladnem komisarju

Včeraj dopoldne ob 11. uri je vladni generalni komisar dr. Palamara sprejel župana repentaborske občine tov. Alfonza Skabarja, ki ga je spremljal tajnik občine g. Ukmar. Župan je dr. Palamari obrazložil najnujnejše potrebe repentaborske občine, pri čemer je še posebno poudaril potrebo po priključitvi javnih telefonov na mestno telefonsko omrežje, ustanovitvi strokovne šole za kamnoseke in zaposlitvi v kamnolomih. Dr. Palamara se bo za rešitev teh vprašanj zavzel, tako je namreč obljubil, pripomnil pa je, da bo v kratkem obiskal vse podeželske občine in se na mestu seznanil z vsemi perčimi problemi.

Tov. Skabar je dr. Palamari omenil še policijsko preiskavo v Velikem Repnu, na kar je vladni generalni komisar odgovoril, da je šlo za normalen policijski ukrep. Na pripombo, da so policisti izkopali v zidu hiše luknjo in jo niso zopet zazidali, je dr. Palamara zagotovil, da bo to čimprej storjeno.

Težave rokodelcev prikazane dr. Palamari

Vladni generalni komisar je danes dopoldne sprejel predsednika Združenja rokodelcev (Associazione Artigiani), kom. Luigi Cristianija, ki sta ga spremljala podpredsednik Giorgio Walmarin in ravnatelj dr. Alessani.

Voditelji Združenja so pri tej priliki obrazložili dr. Palamari najnujnejša vprašanja rokodelskega stanu in zahteve tukajšnjih rokodelcev, ki naj bi omogočile prebroditi sedanje obdobje. Proučili so zlasti probleme, ki zadevajo rokodelsko stroko, dela v zvezi z vzdrževanjem in popravili stavb javnih ustanov, sklad dolgoročnih posojil, ukrepe, ki se pripravljajo v korist vajencev, izplačilo vojne škode, oddelitev javnih del, fiskalna bremena.

Vladni generalni komisar je zagotovil, da se bo zavzel za najboljšo rešitev raznih vprašanj, ki so mu jih predočili.

Ostra obsodba zaradi žalitve naroda

Zaradi žalitve naroda, odpora agentom in pijanosti je bil včeraj Luigi Cutri, stanujoč v Ul. Doda, obsojen na 1 leto in 20 dni zapora ter na 2.500 lir denarne kazni.

Tožilec je predhodno predlagal 20 mesecev zaporne kazni in 5.000 lir globe, vendar je porotno sodišče po skoraj enourni debati v sejni dvorani izreklo omenjeno obsodbo, ki je po mnenju predsednika, najmanjša možna kazen.

IZPRED POROTNEGA SODIŠČA

Obtožen odpora in žalitve odločno zanika vsako krivdo

Že več ljudi se je moralo zagovarjati pod obtožbo sramotenja zastave, včeraj pa je prišel pred sodišče možakar, ki ga obtožujejo poleg pijanosti in kaljenja nočnega miru ter odpora proti policijskim agentom, katerim ni hotel izročiti osebnih dokumentov, tudi žalitve italijanskega naroda. Do aretacije je prišlo ker je 7. tega meseca okoli 23.15 na Istrski cesti obtoženi 54-letni Karlo Grison iz Ul. Molin a vento glasno pel. Dva agenta civilne policije sta se mu približala in ker sta videla, da je bil pijan, sta od njega zahtevala osebno izkaznico. Grison je ni hotel pokazati in ko so ga hoteli s silo odpeljati na poveljstvo, se je možakar uprl in je hotel kaplarja udariti z dežnikom. Med potjo pa je nato Grison kričal «Italijanske svinje, ne bojim se vas. Sem bil vedno proti Italiji in bom še. Živel Tito, dol z Italijo!» Te besede naj bi bil obtoženi Grison istega večera še večkrat ponovil.

Grison pa je pred sodiščem skoraj vse zanikal. Tik pred aretacijo je pel, vendar le potihoma. Ko sta se mu približala dva neznanca, ki sta izjavlja, da sta policaja in zahtevala od njega dokumente, se je resnično uprl, ker se je bal potegniti listnico iz žepa in to ker je že nekoč skoraj postal žrtev napada. Zaradi tega je zahteval, da se neznanca, ki sta bila v civilu, izkažeta z legitimacijami, kar sta tudi naredila. On je opazil le ovoj, izkaznice pa ne. Grison je tudi zanikal, da bi hotel koga udariti z dežnikom ter tudi da je bil pijan. Odločno pa je zanikal obtožbo žaljenja ker ni imel niti razloga za to. Eden njegovih sinov je celo padel na ruski fronti kot italijanski vojak in mu država da zaradi tega *1.700 lir* mesečne podpore.

Tožilec je seveda bolj verjel policijskima agentoma, ki sta bila edini priči in je zaradi tega zahteval od sodišča, da Grisona obsodi zaradi žaljenja na poldrugo leto zapora, zaradi odpora na leto dni, medtem ko je za ostale tri kršitve predlagal 9.000 lir globe.

Grisonov zagovornik odv. Kezich je seveda nasprotoval tezi tožilca in je zahteval, da se obtoženca oprosti v najslabšem primeru zaradi pomanjkanja dokazov. Ker je želel tožilec še odgovoriti odvetniku, kar bi razpravo podaljšalo, ker bi tudi odvetnik kot zadnji povzel besedo, je predsednik razpravo odložil na petek zjutraj, ko bo sodišče izreklo razsodbo.

Preds.: Palermo, tož.: Pascoli, zapisn.: Neri, obramba: odv. Kezich.

ODLOČEN ODGOVOR NA NIZKOTNO IZKORIŠČANJE DELAVCEV V STRUŽNICI

Delavci Tovarne strojev in ladjedelnic odgovorili s stavko na suspenzijo tovarišev

Ravnateljstvo CRDA disciplinsko suspendiralo nadaljnjih 10 delavcev - V Tovarni strojev so stavkali ves dan, v ladjedelnici Sv. Marka pa so zapustili delo uro pred koncem delovnega časa

Spor, ki je nastal v mali stružarnici Tovarne strojev, se je včeraj močno zaostril. Kot smo že pisali, so delavcem v stružarnici zvišali normo oziroma znižali čas, določen za izdelavo raznih predmetov. To pomeni za delavce veliko izkoriščanje, saj zaradi tega manj zaslužijo ali pa morajo bolj hiteti z delom, da zaslužijo kolikor prej. Delavci so proti temu že protestirali s krajšimi stavkami v tem oddelku, nakar je prišel spor tudi pred urad za delo, kjer so bila 10. t. m. tudi pogajanja med predstavniki delavcev in delodajalcev. Delavci so namreč zahtevali, naj se jim zaradi povečanja norm zviša odstotek akordnih dodatkov.

Kazalo je tore, da se bo spor rešil s pogajanji. Toda predvčerajšnjim je ravnateljstvo Tovarne strojev, ki je že prej poslalo 10 delavcem opozorilo, da jih bo suspendiralo z dela, če ne nehajo s protestnim gibanjem, obvestilo tovarniški odbor o suspenziji teh 10 delavcev, kar je seveda močno ogorčilo vse delavstvo, ki ne bo trpelo takih groženj in represalij. Včeraj pa je ravnateljstvo Tovarne strojev suspendiralo nadaljnjih 10 delavcev, s čimer je postala mera že prepolna. Zato so včeraj zjutraj ob 7.30 skoraj vsi delavci Tovarne strojev ne glede na sindikalno pripadnost zapustili delo in stavkali ves dan. S tem so najbolje pokazali ravnateljstvu tovarne in vodstvu CRDA sploh, da ne bodo dopuščali takih ustrahovalnih metod ter da bodo vedno solidarno nastopali, ko bodo ogrožene njihove pravice.

Delavcem Tovarne strojev, ki so pokazali tako globoko razredno zavest, so se popoldne pridružili tudi delavci ladjedelnice Sv. Marka, ki so v veliki večini zapustili delo ob 14.30, to je uro pred koncem delovnega časa. Tudi tu so pokazali solidarnost s suspendiranimi delavci Tovarne strojev delavci vseh sindikalnih struj, kar bo pač najboljši opomin ravnateljstvu CRDA, da bo vedno naletelo na odločen odpor, če bo skušalo oropati delavstvo njegovih pravic. Nedopustno je namreč, da se ravnateljstvo CRDA v teh časih poslužuje takih metod proti delavcem, ki so samo branili svoje pridobitve in zahtevali, da se neha nečloveško izkoriščanje. Čas bi že namreč bil, da ravnateljstvo CRDA popravi krivico, ki jo je prizadejalo delavcem z zvišanjem norm, to je, da vsaj izboljša akordne dodatke, če že noče spremeniti omenjenih norm.

Novi odpusti v „Felszegy"

Ravno te dni so dobile vse ladjedelnice nova naročila, tako da je vsakdo pričakoval, da bodo sedaj zaposlili tudi vse suspendirane delavce. Tudi ladjedelnici Felszegy, ki sedaj končuje petrolejsko ladjo 2.350 ton za družbo Baratelli iz Milana, so zagotovili, da se bo okoristila z zakonom Tambroni in dobila naročilo za gradnjo tovorne ladje z nosilnostjo 3.800 ton. Zaradi tega je prišla res kot blisk z jasnega neba vest, da hoče ravnateljstvo ladjedelnice odpustiti 11 delavcev. Nihče ne more namreč razumeti, da odpuščajo delavce ravno sedaj, ko dobivajo naročila. Zato se vsi delavci vprašujejo, kaj je vzrok temu čudnemu ravnanju.

Trije kostni zlomi

Na ortopedskem oddelku so včeraj sprejeli 55-letno Annunziato Kuschie' vd. Baldini iz Ul. del Vento, ki si je med hojo zlomila nogo, 71-letno Marijo Romanin por. Andrigo iz Ul. Commerciale, ki si je pri padcu po stopnicah zlomila kolčni sklep leve noge in končno 51-letnega Giuseppa Lucchesija iz Ul. del Friuli, ki si je med padcem z motornega kolesa zlomil ključnico.

Medtem ko bo Baldinijeva okrevala v 50 in Lucchesi v 30 ali 40 dneh, pa je stanje Andrigove precej resno, zaradi česar so si zdravniki pridržali prognozo.

Kamen na glavo

Med nakladanjem kamenja na tovornik je 38-letnemu Karlu Škabarju iz Velikega Repna št. 5 padel kamen, ki ga je vrgel njegov delovni tovariš, na glavo, pri čemer mu je povzročil precejšnjo rano. V bolnišnici, kamor so je Škabar zatekel, so ga pridržali s prognozo okrevanja v 6 ali 8 dneh na opazovalnem oddelku.

Vrata so jo podrla

V resnem stanju so zaradi verjetnih kostnih poškodb na glavi sprejeli včeraj popoldne na I. kirurškem oddelku Amelijo Lazzarini iz Ul. F. Severo, katero so glavna hišna vrata, kjer stanuje podrla na tla, pri čemer je ženska silovito udarila z glavo ob trdi tlak.

S SEJE MILJSKEGA OBČINSKEGA SVETA

Načelni sprejem predloga za poskus polne zaposlitve

Kritične razmere v ladjedelnici Sv. Roka, v kateri je od nekdanjih 1100 le še nekaj nad 600 delavcev

Na sinočnji seji občinskega sveta v Miljah so nadaljevali z razpravo o županovem poročilu o razmerah in problemih miljske občine. Občinski tajnik je najprej prečital zapisnika zadnjih dveh sej, občinski svetovalci pa so odobrili le zapisnik prve seje in se niso strinjali z zapisnikom zadnje seje, ki ga je sestavil neki občinski uradnik, ki je nadomestoval odsotnega tajnika na zadnji seji. Svetovalec Postogna je priporočil občinski upravi, naj v prihodnosti dobi bolj sposobnega tajnikovega namestnika, ker je tako sestavljeni zapisnik sramota.

Nato je občinski svet odobril predlog svetovalca Robbe, da bo namreč volilna komisija proučila zadevo dodelitve stalnega bivališča raznim priseljencem v miljski občini. Župan je sporočil, da je bil imenovan za tolmača za vse občinske zadeve in tudi za občinski svet uslužbenec Pipan, nato pa je prečital pisma ministrstva za javna dela glede vključitve miljske občine v poskus za popolno zaposlitev ter odgovor občinske uprave na to pismo. Po daljši diskusiji je občinski svet odobril odgovor. V odgovoru pravi občinska uprava, da načelno sprejema predlog za poskus polne zaposlitve v miljski občini toda s pripombo, da se morajo, zaradi posebnih lokalnih razmer, izenačiti plače v delovnih centrih v okviru poskusa s plačami pri SELAD.

Svetovalec Bertocchi je nato utemeljil svojo resolucijo o tržaški luki. Navedel je zgovorne podatke o propadanju tržaške luke in je poudaril, kako je razvoj tržaške luke tesno povezan z zaledjem. Prečital je resolucijo, toda o njej bodo razpravljali na prihodnji seji. Odbornik Millo pa je v zaključku govoril o problemu ladjedelnice Sv. Roka, opisal stanje te najvažnejše industrijske ustanove v miljski občini, ki je pred nekaj leti zaposlovala še 1100 delavcev in 150 vajencev, zdaj pa ima le še 620 delavcev in 5 vajencev in odpušča vedno večje število delovne sile. Predlagal je resolucijo, v kateri občinski svet opozarja vladnega komisarja na žalostne razmere v miljski ladjedelnici in zahteva, da se oblasti zavzamejo čimprej za nova naročila in obstoj ladjedelnic Sv. Roka. Občinski svet je soglasno odobril resolucijo.

Nadaljnji razvoj „pornografske afere"

Kakor nam je znano je preiskava v zvezi s «pornografsko afero» zaključena. Policija je točno formulirala obtožbe in bo vse akte, če jih že ni včeraj, danes predložila državnemu tožilstvu.

Govori se, da se bo moral Roberto Bartelloni zagovarjati zaradi razdeljevanja pornografskega materiala in tudi tatvine, ker je nekemu prijatelju baje odnesel slike. Za Igidija Cocianciga je zadeva resnejša, ker ga obtožujejo poleg razširjevanja pornografskega materiala tudi nemoralnega vedenja na javnem prostoru in tudi ilegalne posesti orožja. Baje je imel doma samokres. Posesti orožja so obtožili tudi dr. Roberta Rovisa, ki se bo moral zagovarjati tudi zaradi razširjevanja pornografskega materiala. Preostajajo še dr. Folco Guglielmi in Romeo Foretti, ki sta obtožena razširjevanja slik in tudi nemoralnega vedenja ter dr. Guido Parrini, ki je obtožen samo razširjevanja slik.

Poleg teh je policija prijavila tožilstvu tudi inž. Edoarda Marinija sedaj v Milanu, ki bi se moral zagovarjati zaradi nemoralnega vedenja in sodelovanja pri slikanju na javnem prostoru, dalje Romola Zimattona, ki pa ga že leto dni ni v Trstu. Ta je obtožen razširjevanja pornografskega filma ameriškega izvora, ter je izginil iz našega mesta, ker si je v neki banki prisvojil določeno vsoto denarja, ki jo je nato za svoj račun posojeval. Poleg fotografa Zanota in lastnice stanovanja Ade Sard por. Garzon, ki je obtožena favoriziranja prostitucije in kršitve člena 109 predpisa javne varnosti so končno prijavili sodišču pod obtožbo nemoralnega vedenja na javnem prostoru tudi Antonietto De Santis, Wally Mattiassi in Rosy Montecalvo, ki so jih izdale v sesljanskem parku posnete pornografske slike. O teh ima torej policija v rokah kar «fotografske» dokaze. Proti ostalim ženskam pa ni bilo ukrenjenega ničesar ker niso kršile zakona.

GLEDALIŠČE V KRIŽU

Jutri 17. decembra 1954 ob 20.30 uri
in v soboto 18. dec. 1954 ob 20.30 uri

Norman Krasna

«Draga Ruth»

Izvaja SNG.

GLEDALIŠČE VERDI

Nadaljuje se prodaja vstopnic za parter in balkone ter začenja za galerije za drugo predstavo Smareglieve opere «Istrska svatba», ki bo danes ob 20.30 za red B v parterju in na balkonih ter za red A na galerijah. Dirigent Luigi Toffolo.

Tržaško dramsko gledališče

V soboto 18. t. m. se bo pri blagajni Novega gledališča v Ul. Giustiniano 2 začela prodaja in prenotacija abonmajev za predstave prvega in drugega reda (A in B). Za red A, ki vključuje vse premiere osmih predstav repertoarja, je določena cena 4.800 lir za sedeže vrste A v parterju, 3.200 lir pa za parterne sedeže vrste B. Cene sedežem za predstave reda B so 3.200 in 2.800 lir. Cene za predstave reda C in D (dnevne) bodo javljene kasneje.

DRUSTVO SLOVENSKIH SREDNJESOLCEV
TRST
Dramski odsek

V nedeljo 19. dec. 1954 ob 16.30 uri
v prosvetnem domu na OPCINAH

Branislav Nušić

Navaden človek

Komedija v treh dejanjih

Režiser: **Adrijan Rustja**
Scena: **Sergej C. - Samo P.**

Arsa Milićević - Marij Ban; Marija, njegova žena - Darija Ukmar; Dušan, njegov sin - Drago Grgič; Zorka, njegova hči - Carmen Sluga; Vicentije Petrović - Adrijan Rustja; Zofija Damjanović, vdova - Savina Remec; Žarko Damjanović, njen sin - Pavel Tonon; Jovanče Mičić, trgovec iz notr. - Jurij Volk; Persa, njegova žena - Ljuba Ukmar; Nikola, sluga - Pavel Podgornik.

Šepetalka: M. Primani - Inspicient: E. Švab - Šminka: N. Drašič.

DRUSTVO SLOVENSKIH SREDNJESOLCEV

priredi v **soboto 18. decembra 1954 ob 20.30** svoj

III. literarni večer

v Gregorčičevi dvorani Ul. Roma št. 15/II.

• Udeležite se ga polnoštevilno in s tem spodbudite mlade literate!

Ljudska prosveta

Prosvetno društvo v Skednju. Danes, 16. t. m. bo poslovala društvena knjižnica, kakor vsak četrtek, od 18. do 20. ure. Člani si bodo lahko nabavili v omenjenih urah tudi Jadranski koledar za leto 1955 z ostalimi štirimi knjigami.

Darovi in prispevki

Ob 6. obletnici smrti pok. strica Antona Miklavca daruje Mara Kette 1000 lir za Dijaško Matico. V isti namen daruje družina Silvestra Pregarca 200, Magda Gregorič pa 100 lir.

Ob obletnici herojske smrti Pinka Tomažiča in v počastitev njegovega spomina darujejo za Dijaško Matico: Just Colja 1000, Zdenko Colja 1000, Emil Colja 1000 lir.

KINO

Rossetti. 16.30: «Meja zakona», L. Padovani, R. Brazzi.
Excelsior. 16.00: «Igralka», S. Tracy, J. Simmons.
Fenice. 15.30: «Dnevi ljubezni», M. Vlady, M. Mastroianni.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. decembra 1954 se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo je 6 oseb, porok pa je bilo 8.

POROČILI SO SE: trgovec Ugo Levi in gospodinja Maria Pia Hruby, skladiščnik Enrico Rovis in šivilja Neviana Sauer-Toneato, natakar Gino Parsi in šivilja Narcisa Cappel, mehanik Carlo Bertani in knjigovezka Clara Zannoni, šofer Livio Klima in šivilja Pierina Ciacchi, vojak am. voj. Gino Galdini Junior in gospodinja Rosa Savastano, pomorščak Odorico Giraldi in gospodinja Dora Secchi, narednik am. voj. Charles J. Katalenas in uradnica Liliana Savastano.

UMRLI SO: 68-letna Emilia Bronzin, 77-letna Gisella Rizzian vd. Revolt, 74-letna Luigia Gasperini vd. Betti, 63-letni Alojz Škrlj, 76-letni Umberto Oreste Dus, 85-letna Marija Bevk.

Nazionale. 16.00: «Jekleni primež», J. Cotten, T. Wright.
Filodrammatico. 16.00: «Zadnji apaš», B. Lancaster, J. Peters.
Supercinema. 16.00: «Tolpa Temze», L. Hayward.
Arcobaleno. 16.00: «Jetnik rudnika», G. Cooper, S. Hayward.
Astra Rojan. 16.30: «Živeli bodo», H. Bogart, Y. Allyson.
Capitol. 15.00: «Tunika».
Cristallo. 15.30: «Napolitanski utrinki».
Grattacielo. 16.00: «Ščepec norosti», M. Zetterling.
Alabarda. 16.00: «Velika igra», G. Lollobrigida, Mladoletnim prepovedano.
Ariston. 16.00: «Vsi smo najemniki», A. Fabrizzi, A. M. Fiore.
Armonia. 15.00: «Zadnja pretnja», H. Bogart, E. Barrymore.
Aurora. 16.00: «Moja ljubezen bo živela», S. Granger.
Garibaldi. 15.30: «Rob Roy, škotski razbojnik», R. Todd.
Ideale. 16.00, 18.00, 20.00, 22.00: «Patrulja pri Amba Alagi», L. Tajoli.
Impero. 16.00, 18.00, 20.00, 22.00: «Odstavljeni duhovnik», P. Fresney.
Italia. 15.30: «Dvoboj pod soncem», G. Peck. Mladoletnim prepovedano.
S. Marco. 16.00: «Sinovi mušketirjev», M. O'Hara.
Kino ob morju. 16.00: «Dragulji gospe...», V. De Sica.
Moderno. 16.00: «Marijuana», J. Wayne. Mladoletnim izpod 16 let prepovedano.
Savona. 15.30: «Moj moški», S. Winters.
Viale. 16.00: «Velikan iz New Yorka», V. Mature.
Vittorio Veneto. 15.15: «Meje prepovedanega», D. Mac Rae.
Azzurro. 16.00: «Zapravljivec», J. Leigh.
Belvedere. 16.00: «Skrivnost ženske», R. Conte.
Marconi. 16.00: «19. jata bombnikov», R. Scott.
Massimo. 16.00: «Nora ljubezen», L. Amanda.
Novo cine. 16.00: «Zaljubljenci», C. Boyer.
Odeon. 16.00: «Hoffmannove pripovedke», M. Shearer.
Radio. 16.00: «Pokol v Fort Apachu», J. Wayne.
Secolo. 16.00: «Kraljica obupancev», J. Russell.
Venezia. 16.00: «Pozor, banditi», G. Lollobrigida.
Skedenj. 16.00: «Tri dekleta v modrem».
Kino na Općinah. 18.00: «Pristaniška ženska», S. Winters, R. Conte.

RADIO

CETRTEK, 16. decembra

TRST II.

11.30 Lahki orkestri; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.00 Iz operetnega sveta; 13.30 Lahke melodije; 14.00 Čajkovski: Capriccio italiano; 14.15 Kulturni obzornik; 14.25 Ritmične popevke; 17.30 Plesna glasba; 17.55 Hačaturjan: Koncert za violino in orkester; 18.40 Poje basist Ettore Geri; 19.00 Mamičina pravljica; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Zbor Slovenske filharmonije; 20.30 Zabavna glasba; 21.00 Dramatizirana zgodba; 21.30 Pestra operna glasba; 22.00 Schumann: Ljubezen in življenje žena v interpretaciji Kathleen Ferrier; 22.52 Večerni ples; 23.30 Polnočna glasba.

TRST I.

11.30 Operna glasba; 18.45 Pesmi iz vseh dežel; 19.00 Iz filmov in revij; 21.05 E. Bassano: «Uporniški pelikan», igra v 2 dejanjih.

KOPER

254.6 m ali 1178 kc

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30, 19.30 in 23.30.
Hrvaška poročila: vsak dan ob 20.00.
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 17.00, 19.00 in 23.00.
Slovenski pregled tiska: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 6.50.
Italijanski pregled tiska: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 6.15.

6.40 Jutranja glasba; 7.00 Koledar - vremenska napoved; 7.05 Jutranja glasba; 7.30 Nasveti za gospodinje; 11.00 Otroška ura v ital.; 11.30 Koncert za naše malčke; 12.00 Parada orkestrov; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Vesele vinske narodne pesmi; 15.00 S knjižne police; 15.20 Domači solisti in ansambli pred našim mikrofonom; 15.30 Popoldanski operni koncert; 16.00 Za vsakogar nekaj; 17.10 Veseli ansambli; 17.45 Sodobni komponisti; 18.15 Kulturne vesti; 18.50 Sport; 19.15 15 minut vesele harmonike; 20.15 Glasba po željah v hrvaščini; 20.15 Ivan Matetič Ronjgov: Malo mantijade v rike na palade; izvaja komorni zbor radia Zagreb; 21.00 Dnevni prilog; 21.05 Milutin Vandekor: Rapsodija za trobento in orkester; 21.20 Nočni koncert komorne glasbe; 22.00 Za ples; 23.10 Glasba za lahko noč.

SLOVENIJA

254.6 m ali 1178 kc

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

11.00 Radijski koledar; 11.05 Za pionirje; 11.15 Glasbena medigra; 11.35 L. M. Gottschalk-Hershey Kay: Cake-walk, baletna suita; 12.10 Igra godba na pihala ljubljanske garnizije; 13.00 Ljudsko-prosvetni obzornik; 13.10 V pesmi in plesu po naši deželi; 14.00 Cesta je odprta; 14.10 Zabavne melodije; 15.15 Lahka glasba; 15.45 Operetna in lahka glasba; 16.10 Utrinki iz literature; Colette: Bolni otrok, II. del; 16.30 Želeli ste - poslušajte!; 17.10 Popoldanski simfonični koncert: M. Lipovšek: Domovina, simfonična pesnitev; D. Šostakovič: Šesta simfonija; 18.00 Okno v svet; 18.10 Ciklus samospevov iz domače in tuje glasbene ustvarjalnosti; 18.30 Modni kotiček; 18.40 Poje moški zbor DPD Svoboda Tabor «Angel Besednjak»; 20.00 Domače aktualnosti; 20.15 «Četrtkov večer» domačih pesmi in napevov; 21.00 Literarni večer: Iz starih kitajskih knjig; 21.30 Spored popularnih orkestralnih skladb.

TRGOVCI, OBRTNIKI IN GOSTILNIČARJI!

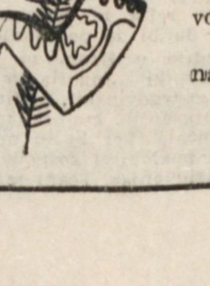

Novoletna številka «PRIMORSKEGA DNEVNIKA» bo imela večji obseg in višjo naklado, zato prosimo, da nam pošljete svoje novoletne in božične oglase ter voščila najkasneje do 22. t. m.

Lahko tudi samo telefonirate na štev. 37-338.

Uprava «Primorskega dnevnika»

ADRIA EXPRES

ADEX IZLETI

31. dec., 1. in 2. jan. 1955 (tridnevni)
Ajdovščina — Vipava
Stanjel — Branik
Zali hrib — Nova Gorica
Rovinj — Pula

31. dec., 1. in 2. jan. 1955 (dvainpoldnevni)
Reka — Opatija
Ljubljana

31. dec. in 1. jan. 1955 (enoinpoldnevni)
Komen — Kostanjevica
Tomaj — Dutovlje

Vpisovanje do 20. dec. pri «ADRIA-EXPRES» Ul. Cicerone št. 4, pritl. Telefon 29243

VAŽNO VPRAŠANJE TRŽAŠKEGA GOSPODARSTVA

Koristi proste cone za tržaško gospodarstvo

Negativno stališče do proste cone ne more biti upravičeno, ker izhaja iz zgrešene predpostavke - Koristi za industrijo, trgovino, obrt in kmetijstvo - Znižanje življenjskih stroškov in dvig kupne moči

O negativnem stališču

V včerajšnjem članku o potrebi ustanovitve tržaške proste cone smo našteli njene splošne pozitivne učinke na tržaško gospodarstvo. Obstajajo pa tudi nasprotna mnenja, in razloge, ki jih navajajo nasprotniki ustanovitve proste cone, je treba, v kolikor so utemeljeni in bi se težko odpravili, vzeti v pretres.

Nekateri na pr. trde, da bi z uvedbo režima proste cone, torej z odpravo carinskih pristojbin in omejitev, bili proizvodi lokalne industrije izpostavljeni ostri konkurenci inozemskih izdelkov. Lokalna industrija, ki izvaža svoje proizvode na italijansko tržišče, pa bi zaradi carinskih pristojbin, ki bi jih morala plačati pri uvozu svojega blaga na italijansko ozemlje, kot da bi šlo za inozemske proizvode, prišla v odnosu do italijanske industrije v položaj podrejenosti. Dalje bi po njihovem mnenju obstoječim lokalnim industrijam pretila nevarnost, da bi carine prosti režim omogočil na novo ustanovljenim podjetjem takšne privilegirane pogoje, da bi le-ta mogla proizvajati z nižjimi proizvodnimi stroški in si tako na notranjem tržišču osvojiti njihovo običajno klientelo. Zaradi zapletenega carinskega postopka pri uvažanju italijanskih surovin na področje proste cone bi nabavke teh surovin postale otežkočene in drage. Dalje, ker nimajo vsa industrijska podjetja potrebne tehnične in komercialne opreme, niti finančnih sredstev, da bi lahko nabavljala surovine v inozemstvu, bi se morala zanje obračati do trgovskih operaterjev - posrednikov in se veda za blago plačati višje cene. Področje industrije, ki izvažajo svoje proizvode, bi na izvožene proizvode ne mogle več izkoriščati povračila I.G.E. itd.

Nekateri teh, kakor tudi onih prigovorov, ki jih, da se ne razvlečemo, nismo našteli, pa so, kakor zagotovlja dr. Rocco v svojem delu, neosnovani; drugi so realni ter se ne dajo izpodbijati. Vendar izhajajo vsi, tako trdi on, iz neke zgrešene predpostavke, po kateri bi se vsako carine prosto področje imelo smatrati za inozemstvo in bi potemtakem odpadla vsaka možnost za podvzem ukrepov, ki bi se z njimi mogla zaščititi lokalna proizvodnja. Po mnenju istega pa se k instrumentu proste cone ne bi smelo pristopati tako neelastično, kot da bi šlo za nekaj, kar je tako po vsebini kot obliki za večno nespremenljivo. To pa tudi tega ne, pravi dalje imenovani strokovnjak, ker nas praksa uči, da se more omenjeni instrument v različnih okoliščinah prilagoditi različnim interesom (dasi večkrat, kakor kaže denimo primer goriške proste cone, na povsem napačen in v bistvu namena škodljiv način, op. ur). Mogli bi se torej v primeru tržaške proste cone najti načini in oblike, ki bi se z njimi dali preprečiti omenjeni negativni učinki, namreč tisti na proizvodno dejavnost tržaške industrije v primeru vzpostavitve tržaške proste cone, ter ji tako omogočiti plodno udeležbo v splošnem razvoju tržaškega gospodarstva.

Industrija

Od 56.392 zaposlenih na gospodarskem področju, jih 31. tisoč 737 dela v industriji. Če bi hoteli za vseh 1.282 industrijskih podjetij, ki zaposlujejo to število, ugotoviti, kakšne gospodarske perspektive bi se jim odprle v primeru, da bi se na tem področju uvedel carine prost režim, bi se pokazalo, da bi to za večino pomenilo nov impulz njihovi proizvodnosti, njeno stabilizacijo in pocenitev, višjo in stalnejšo zaposlitev delavstva ter hkrati varnejši zaslužek. Nekatera med njimi, kot na pr. tista iz lesne in mehanične stroke (zadnja s 4500 zaposlenimi), ki se z drugimi vred danes nahajajo v splošni krizi in znaša njihova produktivnost komaj 30 odst. realne zmogljivosti, dalje elektroinštalacijska, vodovodna (2000 delavcev) in nekatera druga podjetja, ki delujejo v podobnih pogojih, pa bi od ustanovitve proste cone imela še posebno korist, ker bi se med prvimi postavile na noge.

Vzpostavitev proste cone bi torej v nobenem primeru ne vplivala negativno na razvoj tukajšnje industrijske dejavnosti, ampak bi v najslabšem primeru, t. j. ob upoštevanju od strani nasprotnikov proste cone navedenih negativnih posledic, še vedno omogočila, da se tržaška industrija postavi na solidnejše osnove, in reši pred uničenjem.

Mednarodna trgovina

Poleg industrijskega sektorja predstavlja trgovina bistveni sestavni del tržaške ekonomije tako glede na funkcijo, ki jo opravlja, kot po številčnosti v njej zaposlene delovne sile (13.444 delavcev). Zaradi svoje zemljepisne lege, ki ga postavlja v skrajni severni kot Jadranskega morja, kjer se ono najgloblje zajeda v srednjeevropsko kopno, je Trst od vselej opravljal funkcije trgovinskega emporija svojega srednjeevropskega in podonavskega zaledja. Iste funkcije bi mogel opravljati tudi danes. Toda pustimo to; dejstvo je, da okrog 90 odst. odpade za potrebe mednarodne trgovine. Posvetimo vprašanju njegovega pristaniškega prometa nekaj besed!

Za razliko od že navedenih primerov v industrijski proizvodnji bi ustanovitev proste cone na trgovino sploh ne mogla vplivati negativno. Zaradi svoje posredniške vloge med proizvodnjo in potrošnjo in pa zaradi svoje elastične sposobnosti, da se oskrbi pri ponudniku, ki nudi blago pod najugodnejšimi pogoji, se ji konkurence, kakršna gospodari na industrijskem sektorju, ni bati. Razen nekaterih pomanjkljivosti, ki bi se tudi dale odpraviti, bi prosta cona trgovini samo koristila.

Kot posledica ukinitve carinskih pregraj, bi se poleg stroškov za carino prihranilo še na času, trudu in raznih nevšečnostih. Dalje bi se omogočila večja elastičnost in hitrost pri izvajanju trgovinskih operacij in zmanjšali bi se stroški za transport, prekladanje, distribucijo itd. To bi vplivalo na povečanje trgovinske dejavnosti, pri čemer bi se cene znižale, okrepila kupna moč in povečal konzum. Zgodilo bi se to, kar imenujemo poživljeno kroženje trgovinskega kapitala, in to bi s svoje strani izdatno pripomoglo k ozdravljenju tržaškega gospodarstva ter njegovi utrditvi.

Utegnilo bi se komu zdeti, da je za mednarodne trgovinske operacije vseeno, ali se te vrše v okviru proste luke ali v okviru proste cone, kar v resnici ne drži. Če ne drugega, bi zainteresirani operaterji, utesnjeni v ozke okvirje prve, izgubili vrsto donosnih poslov, ki izhajajo iz nekaterih značilnosti prostega mesta (povečanje proizvodnje — povečanje konzuma). Zraven tega bi ostale še nekatere nevšečnosti in bremena, kakor na pr. nekatere drage in zamudne formalnosti ob premeščanju inozemskega blaga z enega sektorja proste luke v drugi, dalje večji stroški za ležarino in blagovne manipulacije itd.

Trgovina na drobno

Dotaknimo se v kratkem trgovine na drobno, ki predstavlja važno vejo v tržaškem gospodarstvu. Po novih podatkih so bile v Trstu izdane 7204 trgovske licence, kar pomeni, da pride povprečno ena trgovina na vsakih 36 prebivalcev, v Italiji na vsakih 83 prebivalcev.

Omenjena inflacija trgovin in na splošna kriza sta resno prizadeli to gospodarsko panogo, ki je nekoč predstavljala učinkovit doprinos k splošnemu blagostanju. Vprašanja ne bo moč rešiti drugače, kot da se poveča zaposlitev in s tem kupna moč širokih plasti potrošnikov. Sam problem zaposlitve bi se morda dal rešiti tudi na kak drugi način, toda znižanje življenjskih stroškov in boljši pogoji za delavstvo bi se dali, po splošnem mnenju, doseči samo v okviru proste cone. Zaradi odprave carinskih in trošarinskih pristojbin bi se življenjski stroški znižali za okrog 30 odst., povečala bi se prodaja osnovnih življenjskih potrebščin, kakor tudi ostalega potrošnega blaga (obleke, pohištva, knjig itd.). Prodaja bi se povečala tudi zaradi okrepitve obmejnega prometa in novega turističnega dotoka. Povečana kupna moč potrošnikov bi trgovini zagotovila povečano prodajo proti gotovini itd. Potrebno pa bi bilo, pravijo izvedenci iz vrst zagovornikov proste cone, s posebnimi določbami prepovedati izdajo novih trgovskih licenc, da bi se tako odpravila trenutna poplava trgovin ter omilila konkurenca.

Ponovno je treba poudariti, da bi ustanovitev samo proste luke ne mogla v zadostni meri pomagati razvoju zunanje trgovine in trgovine na drobno, od nje bi imeli koristi samo spediterji. Nasprotno pa bi se zunanjetrgovinska dejavnost in trgovina na drobno razvili v okviru proste cone.

Obrt in kmetijstvo

Za obrtništvo, ki zaposluje okrog 5000 delavcev, bi glede proste cone veljalo isto, kar je bilo rečeno za ostale sektorje, posebno za trgovino na drobno: omogočila bi manjše stroške in več dela.

Znižanje cen semenom, gnojilom, poljedelskim strojem in orodju, bi tudi sicer skromnemu poljedelstvu prineslo določene koristi.

Najbolj pa bi se, kot že nekajkrat poudarjeno, koristi proste cone izražale med širokimi sloji potrošnikov, in prav zato je njena zamisel med temi zelo popularna.

Dušan Furlan

(Nadaljevanje na 4. strani)

TRŽAŠKI ARZENAL

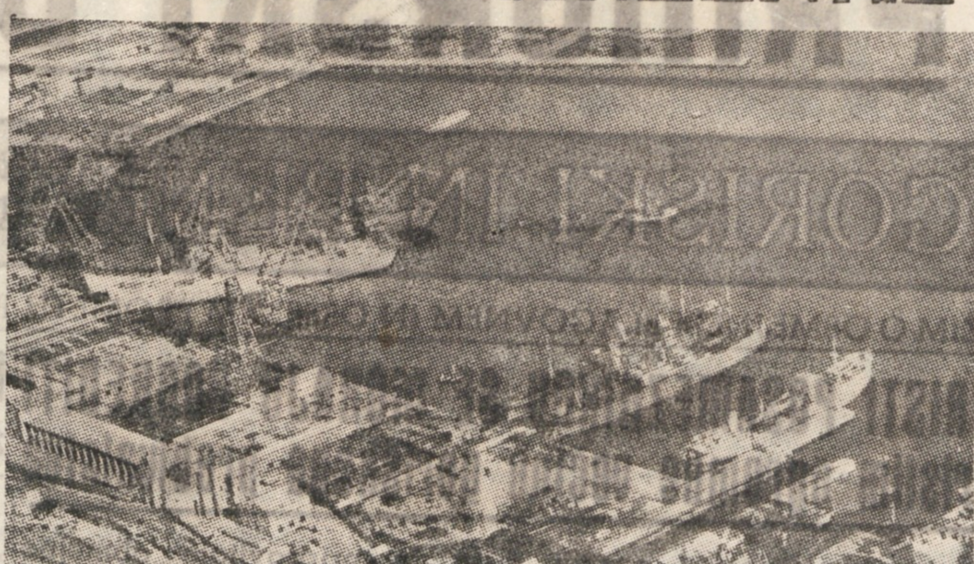

Kapaciteta Tržaškega arzenala, kjer se popravljajo ladje, je nad polovico neiskoriščena, a posledice takega stanja nosijo delavci in z njimi vse ostalo tržaško gospodarstvo. V primeru ustanovitve proste cone bi bilo mogoče polno zaposliti tudi Tržaški arzenal.

DR. D. MARUŠIČ SEDEMDESETLETNIK

Naš kraški rojak dr. Drago Marušič je obhajal včeraj svoj 70. rojstni dan. Že kot sinu malega kmetiča iz Opatjega sela, ki se je moral ukvarjati tudi z mizarstvom — v glavnem z izdelovanjem bičev — mu rojenice niso mogle določiti prijetne življenjske poti. Usoda mu je že v začetku srednješolskega študija naložila, da je moral že po prvem letu iz goriškega Alojzijevišča zaradi očetove liberalne ideje. Do 7. razreda, ko je bil sprejet v malo semenišče, so mu delili hrano in stanovanje razni dobrodelni zavodi. A tudi v semenišču ni imel sreče, ker se njegov uporni duh ni mogel strinjati s takratnim nasilnim ravnateljem Kastelicem. Kot osmošolec ni občutil le socialne, ampak tudi narodnostne krivice in bil zaradi tega v stalnem sporu z nemčursko šolsko upravo.

Tudi na praški univerzi je okušal trdote življenja kraškega visokošolca, nekakega ptiča samoživa. A v njegovem kovu je bila vesela narava, močna življenjska volja s trmasto upornostjo in žilavostjo. Zajela ga je zelo razgibana Praga, navezal je z ostalimi jugoslovanskimi dijaki stike s češkimi in drugimi slovanskimi tovariši, obiskoval predavanja, zborovanja, in kulturne prireditve ter tako širil svoje duhovno obzorje. Kot pristaša Masarikovega realizma ga je kmalu zaneslo med prvoborce za svobodomiselni svetovni nazor. Takratna protislovansko usmerjena dunajska politika je izzvala močno revolucionarno jugoslovansko gibanje tudi med jugoslovanskim dijaštvom v Pragi. Ta duh je Marušič ob vsaki priliki vnašal med tovariše, ki so ga visoko cenili nele zaradi njegovega klenega značaja, ampak tudi kot duhovitega in veselega družabnika, ki je povsod sejal dobro voljo. Njemu so z duhovitimi in večkrat po kraško zabeljenimi dovtipi med drugimi stregli dr. Ferluga, dr. Mikuletič, dr. Sedmak. Ta doživetja so za večno vklesana v spomin.

Ko je po dovršenem študiju stopil v odvetniško pisarno dr. Duca v Gorici, se je kmalu znašel v sredini nasprotnih javnih delavcev in posegel v politično in kulturno udejstvovanje, prežet z ideali za naše nacionalne in socialne pravice. Poznal ga je Sokol, poznale športne, gospodarske, prosvetne ustanove, kjer je prispeval svoj delež kot organizator, predavatelj, svetovalec. Javno življenje je bilo močno razgibano na Goriškem in Tržaškem, kjer so poganjale nove svobodomiselne in samozavestne težnje.

Ko je ves ta lepi razvoj neusmiljeno strla mobilizacija leta 1914, je dal dr. Marušič na poslovilnem zboru pri Jelenu v Gorici na dan mobilizacije napotilo na fronto odhajajočim rojakom: Sedaj ali nikoli! Drugi napredni voditelji: dr. Puc. dr. Podgornik, dr. Zerjal, dr. Vošnjak, dr. Gabrščeк, dr. Gradnik so bili takrat že zaprti na goriškem gradu.

Že dober mesec kasneje je bil zajet na ruski fronti, junija 1915 pa se je javil s pok. dr. Sarlijem kot prostovoljec v srbsko armado. V zimi je šel na pot čez Albanijo in od tam v Rim. Jugoslovanski odbor ga je v aprilu 1917 poslal v Ameriko, kjer je organiziral Slov. narodno zvezo in sodeloval v jugoslovanskem Narodnem svetu za Ameriko. Leta 1919 je bil član jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci, leta 1920 pa je bil imenovan za generalnega sekretarja jugoslovanske delegacije pri reparacijski komisiji. Konec leta 1922 je podal ostavko in se vrnil v Ljubljano. Pristopil je k kmečki stranki in bil kooptiran v njen glavni odbor. Takoj je pričel delovati za spremembo strankinega programa v avtonomističnem duhu in za sodelovanje s Hrvatsko seljačko stranko ter v ta namen stopil v stik s pok. Stjepanom Radičem.

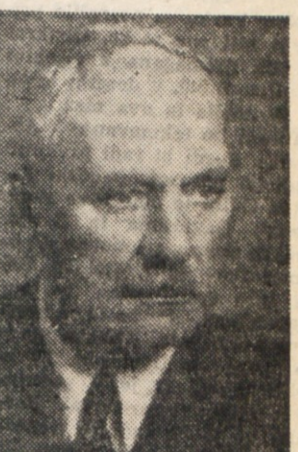

Dr. DRAGO MARUSIC

Leta 1924 je odprl v Ljubljani odvetniško pisarno. Decembra 1930 je bil imenovan za bana Dravske banovine (Slovenije) in to nalogo vršil štiri leta. Nato je bil minister za soc. politiko in narodno zdravje, junija 1935 pa prosvetni minister.

V začetku druge svetovne vojne je s sodelovanjem dr. L. Cermelja in pok. Ivana Sancina organiziral Soško-istrsko legijo. Po razpadu Jugoslavije je takoj pristopil k OF in bil član njenega Vrhovnega plenuma. V februarju 1942 je bil aretiran in zaprt v raznih zaporih: v Ljubljani, Padovi in Bologni, nato pa interniran. V sept. 1942 je bil v Ljubljani pred vojnim sodiščem. Zaradi amnestije pa je bil obtožbe oproščen in poslan v internacijo.

Po kapitulaciji Italije je nov. 1943 pobegnil in v februarju 1944 odšel v partizane. V juliju 1944 je bil poslan kot zastopnik jugoslovanskega osvobodilnega gibanja v vlado dr. Subašiča v London, kjer je bil minister za promet in pravosodje, pozneje še minister prosvete. Nato se je preselil z vlado v osvobojeni Beograd, kjer je prevzel listnico ministra pošte, kar je zavzemal do svoje upokojitve januarja 1948.

Do svojega odhoda v London je bil predsednik glavnega odbora RK Slovenije in od 1944 do 1953. tudi podpredsednik RK Jugoslavije.

Za svoje sodelovanja v osvobodilni borbi je prejel tri odlikovanja: red za zasluge za narod 1. stopnje, red bratstva in edinstva in Spomenico. Ima tudi razne inozemske rede in je oficir legije časti od 1933.

Naj ob zaključku kratke slike o jubilantovem življenju in delovanju dodam še naslednje vrste: v liku dr. Draga Marušiča smo videli in vidimo poštenjaka z globokim čutom dolžnosti in odgovornosti nasproti narodu in tiste vrline, ki opredeljujejo pojem «človek». Zato ima jubilant veliko zvestih prijateljev in dobrih znancev v svoji domovini in izven nje. Še posebna čustva pa vežejo z njim Goričane, Kraševce in Tržačane — vse tiste kraje, ki jih on tako nesebično ljubi. Kličejo mu: — Še mnogo let zdravja in dobre volje!

-o-n

Udarec senata po McCarthyju je sprostil Američane strahu

S tem pa je zaključena le prva faza politične kariere razvpitega ameriškega senatorja, ker njegov vpliv še vedno ni izločen iz ameriškega političnega življenja

Ameriški senat je potreboval skoraj mesec dni, da je sklenil dati «ukor» voditelju ameriškega «borbenega antikomunizma» senatorju McCarthyju. V tem času je senat moral prekiniti svoje zasedanje za deset dni in sicer zato, ker se je McCarthy ranil v — komolec.

Rezultat dolgega razpravljanja o McCarthyju je znan. Senat je z dvotretjinsko večino 67 glasov proti 22 obsodil McCarthyja, zaradi njegovega obnašanja nasproti posameznim senatnim odborom in nasproti svojim kolegom — senatorjem. Iz te obsodbe pa je bila izločena točka, ki je govorila o McCarthyjevem postopku proti generalu Zwickerju. Namesto te pa je bila v obsodbo vrinjena točka o McCarthyjevem stališču nasproti Watkinsovemu komiteju, ki je McCarthyjevo delovanje dejansko preiskoval in ki je tudi dal snov za vso razpravo ter «ukor» utemeljil.

Protimakartistični tisk in splošno javno mnenje je z izidom glasovanja v senatu zadovoljno in mnogi listi, ki so bili že prej nasprotni McCarthyjevim postopkom, optimistično pišejo, da se je polom McCarthyjeve politične kariere že začel in da McCarthy ne bo imel več priložnosti, da bi si v senatni tribuni delal reklamo, kajti ne samo demokratski, ampak tudi del republikanskih senatorjev ga ne mara več poslušati in ga tudi javnost ne bo več jemala v poštev.

Toda tudi makartisti sami niso preveč nezadovoljni z izidom senatne razprave in glasovanja. Če bi namreč bila McCarthyjeva dejavnost obsojena letos poleti, ali kakor koli pred volitvami, če bi McCarthyju glasovalo več senatorjev, ali vsaj takoj v začetku izrednega senatnega zasedanja ter če bi proti McCarthyju glasovalo več senatorjev, tedaj bi bil učinek povsem drugačen. Toda zaradi dolgega razpravljanja je javnost počasi začela zadevo zanemarjati in izgubila vsako zanimanje do nje. In McCarthy je imel dovolj časa, da tudi iz tega izvleče določeno korist. Pred javnostjo se je namreč pojavil kot «preganjani junak».

Obsodba je v precejšnji meri izgubila na svoji osnovni politični važnosti tudi zaradi tega, ker je senat izrekel ukor svojemu članu samo zaradi sramotilnega obnašanja nasproti senatnim odborom in senatorjem, medtem ko je bilo grobo in sramotilno ravnanje McCarthyja nasproti pričam v njegovih antikomunističnih preiskavah izločeno iz obsodbe in mnogi vidnejši politični delavci izražajo svoje razočaranje zaradi tega ter se boje, da se to ne bi tolmačilo kot nekako odobritev nadaljnjih podobnih izpadov, ko bodo na dnevnem redu spet nove protikomunistične preiskave. Senatorji tolmačijo, da so Zwickerjev primer izločili v zadnjem trenutku zato, da ne bi McCarthyju nudili možnosti, da bi se pritoževal, češ da je bil kaznovan zaradi svojega antikomunizma. V ZDA se je ustvarilo — in to povsem utemeljeno — pravo in iskreno nasprotstvo McCarthyjevim metodam tudi pri zelo konservativnih elementih, toda izločitev Zwickerjevega primera je senatsko obsodbo mnogo okrnilo.

V času razprave pred senatom je prišlo tudi do zapleta, ki protimakartističnim silam ni bil pogodu, ampak ki je v marsičem pripomogel McCarthyju, da popravi svoj položaj. Pokazalo se je, da je na njegovi strani mnogo večje število republikanskih senatorjev, kot bi se to pričakovalo. Za senatorja Birkensa in Janerja ter njima podobne konservativne senatorje je bilo že zdavnaj znano, da se bodo postavili proti obsodbi. Toda zgodilo se je, da je senator Young, ki je bil član Watkinsovega komiteja in ki je skupno z ostalimi člani predložil senatu priporočilo, naj McCarthyja kaznuje, dezertiral v nasprotni tabor. On je pustil svoje kolege iz Watkinsovega komiteja na cedilu in pod opravičilom «novih dejstev» glasoval proti ukoru. Druga važna zadeva, ki je pravzaprav najbolj značilna, pa je bilo stališče voditelja senatske republikanske frakcije Knowlanda, ki se je tudi postavil proti ukoru. Ker je že pred časom zavzel stališče proti zunanji politiki sedanje ameriške vlade in to predvsem glede njene politike v Aziji, je Knowland ob koncu razprave o McCarthyju trmasto in vztrajnostjo izjavil, da bo glasoval proti ukoru. To moramo vzeti v poštev tudi v sklopu drugih momentov. Že od prej je bilo namreč znano, da vodstvo republikanske stranke in predvsem Eisenhower sam, žele da bi bil McCarthy obsojen, oziroma da bi mu senat dal javen ukor. Odkriti nastop voditelja Eisenhowerju nasprotne senatske frakcije Knowlanda pa so v mnogih političnih krogih razumeli kot očitno potrditev, da gre v tem primeru za pravo razcepitev v republikanskih vrstah. Da je to res, se da sklepati tudi po demonstrativni Eisenhowerjevi pohvali predsednika komiteja Watkinsa, ki je preiskoval McCarthyjev primer in povsem odkrit opomin, ki ga je Eisenhower dal desnemu krilu republikanske stranke na tiskovni konferenci, ko je rekel, da mora republikanska stranka biti umerjena in se izogibati tako leve kot desne skrajnosti. Na drugi strani pa republikanska desnica izkorišča spor obsojenih ameriških letalcev na Kitajskem zato, da napada «popustljivo» politiko republikanske uprave proti «komunizmu».

S tem se je nekako končala ena faza McCarthyjeve politične kariere. Ni se pa njegova kariera dokončno zaključila. McCarthy v bodoče ne bo mogel razburjati ameriškega političnega življenja tako, kot je to delal v zadnjih dveh letih in to iz enostavnega razloga, ker od 1. januarja 1955 ne bo, zaradi zmage demokratske stranke, več predsednik preiskovalnega pododbora za protiameriško dejavnost, z druge strani pa bo njegova obsodba sprostila mnoge Američane tistega strahu, ki so ga imeli do zdaj pred McCarthyjem, ki je dejansko delal vse, kar se mu je zljubilo. In brez dvoma je prav to najbolj pozitiven rezultat vsega senatskega postopka proti McCarthyju.

Ameriški resnejši politični delavci to stvar tudi tako razumevajo, vendar pa si tudi ne utvarjajo, da je McCarthyjeva politična kariera dokončno zaključena, še manj pa, da so tiste politične tendence, katerim je on dal svoje ime, izločene iz ameriškega političnega življenja. Kajti vse dotlej, dokler bodo te sile še vedno frontalno napadale in vse dotlej, dokler ne pride do jasnih znakov, da je frontalna ideološka borba v svetu v mednarodnih odnosih nesprejemljiva in da tako stališče samo škoduje, vse dotlej torej se ne da govoriti, da je politična kariera, kakršno je predstavljal McCarthy, za vedno izbrisana.

Senator McCarthy v njegovi značilni pozi hujskača

Solidarnost z dr. Toaldijem

Ko so pred meseci premestili iz Trsta v Rim ravnatelja tukajšnjega sedeža bolniške blagajne (INAM) zato, ker je, kot smo že tedaj poročali, dal namestiti v tržaškem mladinskem hotelu «Tergesteo» poleg v drugih jezikih napise tudi v slovenščini, se je nad tem zares žalostnim primerom šovinizma zgražal ves tržaški demokratični tisk in tudi tržaška demokratična javnost. Ta dogodek je imel odmev tudi ponekod v Italiji. V novembrski številki politično-literarne revije «Il Ponte», ki izhaja v Firencah in jo ureja Piero Calamandrei, pa smo zasledili tudi pismo 48 tržaških demokratov, ki obsojajo to dejanje. Pismo skupno s podpisi objavljamo v celoti.

* * *

SLAB ZAČETEK «Podpisani tržaški meščani čutimo dolžnost, da pred javnostjo obsodimo hudo zlorabo, katere žrtev je neki italijanski funkcionar, zlorabo, ki se vrši s pristankom — da, celo s podporo — tistih oblasti, ki v mestu predstavljajo do danes italijansko vlado.

Gre za sedaj že znani primer dr. Luigija Toalda, ravnatelja pokrajinskega sedeža Istituto Nazionale Assicurazione Malattie, po hrupu — povsem v fašističnem slogu — nekaterih mladincev proti napisnim tablami, ki jih je on dal obesiti na bivališče tržaške mladine, katerega predsednik je, hrup, ki so ga utemeljili z dejstvom, da je eden od jezikov, v katerih so bile table napisane, slovenski; in po napadu, ki ga je zaradi tega dogodka nanj izvršil tržaški tednik «La Cittadella», so Toalda, pristaša odporniškega gibanja in prepričanega federalista, poklicali v Rim na glavno ravnateljstvo INAM; ugotovljeno je bilo — in demantija ni bilo — da so mu, ob grobi kršitvi najosnovnejših pravic, osporavali možnost vsakršnega političnega udejstvovanja, ker je vodilna oseba Zavoda (smatrali so, med drugim, za «politično dejavnost» tudi njegovo zanimanje za mladinska bivališča»); prepovedali so mu brez vsakršne utemeljitve upravnega značaja da bi se vrnil v Trst, kjer je njegovo stalno bivališče, in so nato začeli glede njega s splošno preiskavo.

Določen sektor italijanskega tiska, od «La Giustizia» do «Voce Repubblicana», od «Il Mondo» do «L'Unità» je obsodil nezakonitost takega postopka, ki so ga obžalovali tudi v listu «La Cittadella», ki je prvi začel polemiko proti Toaldu. Toda v podporo zgoraj omenjenih smelih mladincev, je nastopil — kakor se je izvedelo — Urad italijanskega političnega svetovalca pri Zavezniški vojaški upravi, ki je namignil Rimu ,da bi bil povratek dr. Toalda v Trst «neoportun».

Da se v trenutku njenega povratka v te kraje skuša prikazati republikanska Italija v obliki najnesrečnejšega fašističnega birokratizma, je tolikšno dejanje politične nespameti in tako polno bližjih in daljnih nevarnosti, da je naša dolžnost obsoditi to dejanje odkrito pred javnostjo, spričo najosnovnejšega čuta domovinske ljubezni in državljanske odgovornosti.

Zahtevamo od vlade naše dežele, da se zavzame za preklic krivičnega ukrepa na škodo dr. Toalda, čigar krivda je, da je branil ona demokratična načela, ki na njih sloni naša ustava in vsako kulturno sožitje med narodi, in jo hkrati pozivamo, da pozove k večjemu spoštovanju teh načel, nekatere svoje funkcionarje, ki dokazujejo, da jih ne poznajo.»

Arduino Agnelli, Chino Alzetta, Silvio Baldas, Aurelia Benco Gruber, Giacomo Benini, Alberto Berti, Giovanni Bracci, Livio Caffieri, Giulio Cervani, Giorgio Cesare, Aldo Chiaruttini, Tullio Coen, Enzo Collotti, Francesco Collotti, Metelco Dacev, Bruno Degrassi, Giusto Facchin, Emanuele Flora, Guido Floreani, Galliano Fogar, Renato Fornasaro, Nero Gandini, Fernando Gandusio, Ettore Giraldi, Mario Grignaschi, Lucio Lonza, Silvio Luzzatti, Elio Mereu, Michele Miani, Matteo Miazzi, Guido Miglia, Fulvio Ongaro, Arturo Paschi, Tito Livio Perlini, Livio Pesante, Bruno Pincherle, Gino Pincherle, Arnaldo Pittoni, Dario Postogna, Ernesto Radich, Aristide Robba, Dino Saraval, Paolo Sema, Fabio Sanadi, Salvo Teiner, Guido Tiberini, Enzo Volli, Ugo Volli.

Kulturni razgledi

Izseljeniški koledar 1955

Slovenska izseljenska Matica razpošilja te dni rojakom v tujino slovenski izseljenski koledar za leto 1955.

Skoraj v vsaki deželi, kjer žive slovenski izseljenci, so svoj čas izhajali taki koledarji. Najboljši je bil prav gotovo «Ameriški družinski koledar», ki je izhajal polnih 35 let, to je od leta 1915 do leta 1950. Med Slovenci v Združenih državah je odigral neprecenljivo vlogo kot prosvetljitelj slovenskega človeka v tujini. Tudi ta znameniti koledar je prenehal izhajati, ker se je stari pionirski izseljenski rod izčrpal. Izseljeniški koledar Slovenske izseljenske Matice naj bi bil nekako nadaljevanje tudi tega Ameriškega družinskega koledarja.

Poleg rodoljubnega namena, ki ga ima koledar — to je čvrste bratske povezave med rojaki in rojstno domovino — pa smatra Izseljeniška Matica, da naj postane koledar tudi resnična knjiga zgodovine slovenskega izseljenstva.

Izseljenski koledar za leto 1955 je precej obsežnejši od lanskega. Poleg običajnega koledarskega dela, ki je opremljen z izvirnimi ilustracijami priznanega slovenskega umetnika Toneta Kralja, opisuje nekako polovica knjige življenje ljudi v novi Jugoslaviji. V drugi polovici pa pišejo rojaki sami o življenju slovenskega izseljenca v širnem svetu.

Iz ZDA in Kanade, kamor se je razlilo največ dragocene slovenske krvi, so rojaki sami prispevali devet zanimivih odlomkov iz življenja Slovencev, ki so se naselili v državah Illinois, Ohio, Michingan in Pennsylvania. Daljši članek pa opisuje življenje kanadskih Slovencev v letih narodnoosvobodilnega boja.

Z gospodarskim in kulturnim življenjem v Argentini nas seznanita prispevka dveh vidnih predstavnikov Slovencev v Argentini.

Od Slovencev, ki žive v evropskih državah, so v koledarju zajeti Slovenci v Holandiji, v Giraumontu v Franciji, vestfalski Slovenci in pa beneški Slovenci, ki žive v Belgiji.

Zbirka pesmi Antona Gustava Matoša

Ob priliki 40-letnice smrti pesnika Antona Gustava Matoša, je Matica Hrvatska izdala nad 50 njegovih pesmi s prilogami: «Živi Matoš» od Kaš Klana in «Kronologija A.G. Matoša» od Tadijanovića.

Skladatelj Matičič si je utrl pot v svet

Janez Matičič, ki je bil letos nagrajen za svoje «Tri skladbe za klavir», se je rodil v Ljubljani leta 1926. Prvotno je študiral violino pri prof. Feiferju, leta 1946 se je vpisal na Akademijo za glasbo v Ljubljani, kjer je diplomiral leta 1950. Dirigiranje je študiral pri prof. Svari, kompozicijo pa pri Skerjancu. Naj omenimo le nekatere njegovih najvažnejših skladb: «Appassionato», «Tri skladbe», in «Poeme lyrique», vse tri za violino in klavir, je kot prvi izvajal Igor Ozim v Ljubljani oziroma v Londonu in jih potem ponesel dalje po Jugoslaviji, v Anglijo, Nemčijo, skandinavske države in v Trst; «Capriccio», «Deux Poemes» za violino in klavir, «Godalni kvartet v C-duru» in «Simfonia». Mnoga izmed naštetih del srečamo tudi na programih mnogih tujih radijskih postaj: radio BBC, Muenchen, Trst in drugje.

Kongres sovjetskih pisateljev

Včeraj se v Moskvi začel drugi kongres sovjetskih pisateljev. Od prvega kongresa je minilo polnih dvajset let. Na kongres so povabili okrog 40 tujih delegacij, med njimi tudi jugoslovanska predstavnika Franičeviča in Dobrico Cošiča. Priprave na kongres so često spremljale ostre kritike na račun večjega števila pisateljev, časnikov in revij, katerim so očitali, da so ustvarili dela z nekarakterističnimi tipi, vulgalizirali stvarnost in prišli pod vpliv raznih smeri, katere uradna kritika v SZ obsoja kot škodljive.

Desetletnica beograjske «Prosvete»

V decembrskih dneh 1944 je začela delovati ena prvih jugoslovanskih založb, «Prosveta» v Beogradu. V zvezi s proslavo desetletnice so v Kragujevcu odprli razstavo, kajti v tem mestu je bila pred 120 leti natisnjena v Srbiji prva knjiga v srbohrvaščini. Doslej je «Prosveta» izdala 230 učbenikov in priročnikov in 1180 knjig s področja književnosti, znanosti in umetnosti v skupni nakladi 17 milijonov izvodov.

TRST, četrtek 16. decembra 1954

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Lepo, toplo vreme z delno oblačnostjo. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 12.8 stopinj; najnižja pa 8.5 stopinj.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Trst II.:** 18.40: Poje basist Ettore Geri. — **Trst I.:** 11.30: Operna glasba. — **Koper:** 20.15: Ivan Matetič Ronjgov: Malo mantijade v rike na palade. — **Slovenija:** 17.10: Popoldanski simfonični koncert.

ŠPORTNE VESTI

KDO BO MEDCONSKI PRVAK ZA DAVISOV POKAL

DVOBOJ ZDA-ŠVEDSKA se prične danes v Brisbanu

Po vojni Švedska četrtič evropski finalist; favoriti so Američani

V Brisbanu (Avstralija) se bosta danes, jutri in pojutrišnjem pomerili v medconskem finalnem tekmovanju za Davisov pokal moštvi ZDA in Švedske.

V povojnem obdobju bo Švedska že četrtič kot zmagovalka v evropski coni nastopila v finalu. Leta 1946 in 1950 se je pomerila z reprezentanco ZDA, leta 1951 pa z Avstralijo. Letos bo vnovič njen nasprotnik ZDA. Leta 1946 je Švedska v finalnem dvoboju evropske cone v Varbergu premagala Jugoslavijo s 3:2, čeprav so Jugoslovani prvi dan vodili z 2:0.

To bo že tretji dvoboj med Ameriko in Švedsko. Švedsko bodo zastopali Bergelin, Davidson in Stokenberg, reprezentanco ZDA pa Trabert, Seixas, Richardson. Švedski se doslej v obeh dvobojih z ZDA v New Yorku ni posrečilo priboriti niti ene točke. Obakrat je bila premagana z visokim rezultatom 5:0, v desetih igrah pa je dobila le dva niza.

Tokrat bo tekmovanje v Avstraliji. Švedi bi radi prekinili tradicijo porazov. Švedski kapetan Galin je določil za svoje moštvo Davidsona in Bergelina, in sicer v tekmovanju posameznikov in dvojic. Ta dva sta zelo optimistična in sta prepričana, da bosta Američane premagala. Njihovo glavno upanje je Davidson. Ta je velik borec, ki je v zadnjih letih močno napredoval. Bergelin pa je ob zadnjih treningih pokazal izredno formo.

Bill Talbert še ni določil svojega moštva. Trabertova forma ni zadovoljiva. Kaže, da bo Seixasov soigralce Richardson. Talbert je prepričan, da je reprezentanca ZDA tudi v takšni postavi soliden favorit. Ta dvoboj jemlje resneje, kakor lanskega z Belgijo.

* * *

BRISBANE, 15. — Danes je bilo žrebanje za medconski dvoboj med ZDA in Švedsko, ki je dalo tak razpored: jutri, v četrtek, bo Trabert igral proti Davidsonu, Vic Seixas proti Bergelinu. V soboto se bosta dvojici izmenjali. Za igro v dvoje bodo igralci določeni šele med turnirjem; verjetno pa bodo isti kot v igrah posameznikov.

Kazni, globe...

MILAN, 15. — Za dve nedelji so diskvalificirani Settembrini (Pro Patria), Galli (Roma), Maldini (Milan), za eno nedeljo pa Tortul (Sampdoria) in Arce (Novara). John Hansenu (Lazio) se diskvalifikacija zniža z dveh na eno nedeljo. Bologna in Roma bosta plačali 40.000 globe, Napoli 20.000 lir.

2:3 - usoden rezultat za madžarske nogometaše

In vedno po vodstvu 2:0!

Poročali smo, da je madžarski prvak Honved izgubil na Angleškem tekmo z Wolverhamptonom z 2:3. Ta rezultat 2:3 je postal usoden za najboljše madžarske nogometase. Madžarska reprezentanca je izgubila v finalu V. svetovnega prvenstva proti Zahodni Nemčiji z 2:3. Honved, v katerem igra večina reprezentantov, je bil poražen v Beogradu od Partizana z 2:3, isti rezultat je bil sedaj v tekmi z Wolverhamptonom. To so hkrati bili tudi prvi porazi najboljših madžarskih nogometašev v zadnjih dveh letih.

Zanimivo je, da so na vseh treh tekmah Madžari vodili z 2:0, in sicer že po dvajsetih minutah igre. Proti Nemcem so dosegli gole v šesti in osmi minuti, proti Partizanu v četrti in dvajseti, proti Wolverhamptonu pa v deseti in štirinajsti minuti.

Chelsea-Voros Lobogo 2:2 (2:1)

LONDON, 15. — Tekma med londonskim moštvom Chelsea in madžarskim prvakom Voros Lobogo se je končala neodločeno 2:2. Igra je bila povprečna. V madžarskem moštvu je nastopilo 9 članov madžarske državne reprezentance. Vodilni gol so dosegli Madžari, do konca prvega polčasa pa so prešli Angleži v vodstvo 2:1. V 9' drugega polčasa Madžari izenačijo.

Jugoslovanski košarkarji spet zmagali v Nemčiji

Po zmagi nad košarkarsko reprezentanco Zapadne Nemčije je jugoslovanska košarkarska reprezentanca nastopila v ponedeljek v Muenchenu proti reprezentanci Bavarske. Domačini so odlično začeli in že vodili s 17:15, vendar pa se je polčas že zaključil v korist Jugoslovanov (30:27), ki so na koncu razliko v rezultatu še močno povečali, ker so Bavarce v nadaljevanju igre popolnoma nadvladali. Končno so zmagali s 83:55.

GORIŠKI NOGOMET

Pro Gorizia-Bassano 1:1 (0:0)

Pro Gorizia je dopustila, da ji je zbezala zmaga, ki ji je bila skoro že prisojena. Goriški napadalci so imeli več prilik zabiti gole, pa se jih niso posluzili. V napadu so namreč igrali zelo nehomogeno, nihče ni vedel, kaj mora napraviti, vsak je igral sam zase. In popolnoma nepričakovano je dobil v bližini nasprotnikovih vrat Pischi žogo in jo z lahkim strelom poslal v gol. A ta uspeh ni zbudil Goričanov, ki bi bili lahko dosegli še drugi gol ali pa vsaj varovali ta uspeh. Igrali so kar naprej popolnoma nepremišljeno in ta nepremišljenost je bila vzrok, da so gostje nekaj minut pozneje izenačili.

LATISANA — ISONTINA 2-2 (1-1)

Isontina je gostovala v nedeljo v Latisani in skoro bi bila odnesla zmago. Prvi gol so dali Goričani, a domačini so kmalu nato izenačili. Vendar pa so v drugem polčasu Goričani zopet prešli v vodstvo, in zdelo se je že, da bodo zmagali, a v zadnjih minutah so domačini zopet izenačili.

Isontina je sedaj na petem mestu v lestvici. Prihodnjo nedeljo bo igrala proti Cordenonsu v Gorici.

JUVENTINA — CORONA 5-1

Juventina, ki igra v prvenstvu I. divizije, je v nedeljo nastopila proti Coroni na njenem igrišču. Kljub slabemu igrišču, so se znali standreški igralci postaviti in so premagali nasprotnika z visokim rezultatom. Juventina je sedaj na prvih mestih v lestvici.

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

REŽIM O OBMEJNEM BLAGOVNEM IN OSEBNEM PROMETU

KORISTI POSAMEZNIKOV SE MORAJO PODREDITI koristim ogromne večine goriškega prebivalstva

Po pisanju «Piccola» onkraj meje že pripravljajo obmejne izkaznice, pri nas pa se o tem sploh ne govori niti ne piše

Goriško meščansko časopisje, ki zastopa uradno stališče naših krogov, se izogiba podrobnejšemu pisanju o obmejnem prometu, o katerem sta razpravljali naša in jugoslovanska komisija za obmejni promet v Vidmu, ampak se zadovoljuje bolj s polemiziranjem z našim časopisom kot z načelnim vprašanjem.

Beneški Gazzettino, ki je zadnje dneve pričel objavljati kurzivne članke v naslovom «Slovenski tisk», se je v včerajšnji številki dotaknil našega članka, v katerem smo poudarili nerazumljivo in goriškemu prebivalstvu škodljivo stališče nekaterih vodilnih ljudi trgovinske zbornice o obmejnem prometu.

Iz pisanja tega demokrstjanskega glasila je razvidno, da je bilo naše pisanje o nekem sestanku tehnične komisije trgovinske zbornice točno in da so v trgovinski zbornici v resnici nekateri ljudje, ki iz sebičnih razlogov nasprotujejo uvedbi režima o obmejnem prometu.

Ob tej priliki smo navedli, da se uvedbi tega režima protivijo predvsem trgovski krogi, ki prejemajo za svoje življenje kisik v velikih količinah od proste cone.

Prav gotovo pa so še drugi vzroki, ki služijo za podlago nekaterim ljudem, da nasprotujejo obmejnemu prometu. Eden izmed teh razlogov je na primer dejstvo, da bi bili nezadovoljni s tem prometom predvsem tisti trgovski krogi na Goriškem, ki imajo že sedaj s trgovskimi krogi onkraj meje dobre stike in pogodbe. Med te spadajo tudi tisti ljudje okoli trgovinske zbornice, ki so se izrekli proti obmejnemu prometu blaga in oseb, češ da je kaj takega nemogoče med državama z različnima družbenima redoma. Nekaj podobnega je svoj čas napisal v enem izmed svojih dolgoveznih člankov monarhist Pedroni, kar pa je brez podlage.

Čeprav pa so veletrgovci in ljudje okoli trgovinske zbornice proti uvedbi obmejnega prometa, se med malimi trgovci in obrtniki vedno bolj udomačuje misel, da se bo to vprašanje rešilo, čeprav vodilni goriški krogi ob verjetni podpori oblasti ne gledajo prijazno na njegovo rešitev.

Kakor smo poučeni, pa jugoslovanske oblasti vse resneje gledajo na to vprašanje in po pisanju samega «Piccolo» na novogoriškem okraju že pripravljajo obmejne izkaznice.

Kaj potemtakem še čakajo naše oblasti? Kaj res ne vidijo, da je dozorel čas, ko je mogoče z obnovitvijo nekdanjega blagovnega in osebnega prometa vrniti prebivalstvu zaupanje v obnovo vsaj male trgovine in obrtni, ki sta bili z razmejitvijo hudo prizadeti?

Pozivamo oblasti, da pri ponovnem zasedanju mešane komisije v Vidmu dajo svoji delegaciji podobna navodila in tako ustrežejo pričakovanju najširših slojev našega prebivalstva.

Prosvetno društvo „JEZERO" iz Doberdoba

SNG iz Trsta bo danes, 16. decembra 1954, nastopilo ob 20.30 v Doberdobu s Tiemayerjevo razpravo

„Mladost pred sodiščem"

Iz Gorice bo odpeljal na predstavo avtobus ob 19.15 izpred Bratuževe kavarne. Vpisovanje na ZSPD in pri Bratužu. Voznina in vstopnina 400 lir.

V soboto seja pokrajinskega sveta

V soboto 18. decembra bo v dvorani trgovinske zbornice ponovno zasedal goriški pokrajinski svet. Kot po navadi bo najprej prečitan zapisnik zadnje seje, za tem pa bodo svetovalci odobrili sklepe upravnega odbora pokrajinskega sveta, ki jih je v zadnjem času.

Na dnevnem redu je precej točk, ki bodo najbrž zahtevale več skupnih sej pokrajinskih svetovalcev. Predvsem je važna točka, ki predvideva pregled in odobritev proračuna za leto 1955. Te točke na zadnji seji niso izčrpali, zato je tudi med prvimi sobotnega dnevnega reda? Več je tudi interpelacij, v katerih svetovalci levice zahtevajo pripravo programa za poletne prireditve in drugo. Več točk zadeva statute pokrajinskih združenj.

Sprejemanje delavcev za Švico

Pokrajinski urad za delo v Gorici sporoča, da je v teku najemanje hotelskega osebja za Švico. Pogoj za sprejemanje osebja je znanje nemškega ali francoskega jezika. Za vse druge informacije naj se interesenti zglasijo na uradu za delo, Ul. Crispi 9, od 10. do 12. ure.

Otvoritev treh novih vojašnic

Predvčerajšnjim so svečano otvorili nove vojašnice za orožnike in financarje v goriški okolici. V Rupi na cesti, ki pelje v Gorico, so otvorili vojašnico za tamkajšnje financarje, v Steverjanu, pa so otvorili dve vojašnici, posebej za orožnike in posebej za financarje.

V ponedeljek so končno spravili pod streho dve novi stavbi, ki bosta olepšali mesto. «Likof» so imeli delavci in podjetniki palače INPS na Travniku in pa graditelji poslopja goriškega Kmetijskega konzorcija.

Seja občinskega sveta

Včeraj zvečer je bila v občinski dvorani na Korzu Verdi seja občinskega sveta. Med drugim so svetovalci razpravljali tudi o proračunu za leto 1955.

SEJA OBCINSKEGA ODBORA

V goriški občini 2.679 revežev

Na zadnji seji občinskega upravnega odbora je župan dr. Bernardis odbornikom poročal o pogajanjih, ki jih je imel z avtobusnim podjetjem, ki bo s prvim januarjem prevzelo avtobusni promet v Gorici. Zatem so odborniki dajali dodatne predloge na prvi načrt o ureditvi stanovanjskega naselja v Ulici Ascoli in sklenili predloge dati v diskusijo na prihodnji seji občinskega sveta. Župan je nadalje sporočil, da bo občina priredila 24. t.m. v občinski dvorani božičnico za otroke svojih uslužbencev. Za praznike pa bo postavila na vogalu Ul. Garibaldi tudi božično drevo. Upravni odbor je pregledal tudi spisek občinskih revežev, ki jih je 2679.

Važno vprašanje tržaškega gospodarstva

(Nadaljevanje s 3. strani)

Zaključek

Po vsem, kar je bilo v zvezi s tem vprašanjem povedanega, bi šlo napraviti sledeči zaključek: prosta cona bi koristila tržaški industriji, ker bi znižala proizvodne stroške, pocenila izdelke in zagotovila tržišča; koristila bi tržaški mednarodni in lokalni trgovini, ki bi na osnovi odprave carinskih in drugih bremen pocenila svoje usluge in blago; koristila bi razvoju ostalih gospodarskih panog in vsemu prebivalstvu, ker bi mu zagotovila zaposlitev, znižala življenjske stroške in s tem povečala kupno moč. Prosta cona bi nadalje, in to ni najmanj važno, postala stičišče in področje gospodarskega sodelovanja med vsemi zainteresiranimi deželami tožišče medsebojnih kulturnih in drugih stikov, posebno med obema jadranskima sosedama, postala bi primer, kako se s pomočjo dobre volje in ob upoštevanju medsebojnih interesov morejo rešiti najrazličnejša vprašanja, ki so doslej bistveno ogražala mir, in ne samo to, ampak tudi, kako se iz dosedanjega objekta spora more napraviti instrument tesnega koristnega sodelovanja in s tem ohranitve miru na tem področju ter v svetu nasploh.

PROŠNJA KRAJ. ODBORA SFS SOVODENJSKEMU ŽUPANSTVU

DODELITI DOSTOJNO MESTO za spomenik padlim partizanskim borcem

Krajevni odbor SFS v Sovodnjah je naslovil na županstvo prošnjo, v kateri izraža željo, da sovodenjska občina čimprej dodeli v vasi primeren prostor, na katerega bi krajevni odbor postavil spomenik padlim partizanskim borcem. S postavitvijo spomenika se hočejo Sovodenjci dostojno pokloniti padlim domačim sinovom, ki so žrtvovali svoje življenje za zmago demokracije in osvoboditev izpod fašističnega jarma.

Zakonski osnutek o pomoči države občini za plačevanje vode Jug.

Izvedelo se je, da je vlada predložila v odobritev poslanski zbornici osnutek, s katerim naj bi država s 33.215.048 lirami priskočila na pomoč goriški občini pri poravnavi dolga, ki ga ima do Jugoslavije za dobavo vode od leta 1947 pa do konca tega leta. Istočasno pa naj bi se z omenjenim zakonskim predlogom zajamčila goriški občini vsakoletna doklada v znesku 10.000.000 lir vse do leta 1957. Obrazložitev zakonskega osnutka sestoji predvsem v pojasnjevanju težavnega položaja goriške občine, ki je ostala po izvedbi mirovne pogodbe brez lastnega vodovoda in ki je že itak v slabem ekonomskem položaju ter nujno potrebuje državno pomoč.

V Gorici dva nova delovna centra

V okviru finančnega načrta za leto 1954-55 sta bila v ponedeljek 13. t. m. ustanovljena v Gorici delovna centra pod upravo občine. V obeh centrih je dobilo zaposlitev skupno 160 brezposelnih delavcev za dobo 4 mesecev. Za delo bodo potrošili 12.929.505 lir.

V prvem delovnem centru je zaposlenih 65 delavcev, ki bodo urejevali ceste v naselju INA-Casa v Svetogorski ulici; ostali delavci pa so zaposleni pri centru, ki bo uredil cestne zveze med Ul. Brigata Pavia in Ul. Torriani ter popravil Ul. Gelsi, Colonia in Brigata Pavia.

Cepljenje živine proti slinavki

Zveza neposrednih obdelovalcev zemlje sporoča, da bo danes dopoldne živinozdravnik dr. Visintin obiskal vse goriške živinorejce zaradi cepljenja goveje živine proti slinavki.

Zimovanje SPD. v Kanalski dolini

Kot vsako leto bo SPD tudi letos priredilo zimovanje v Kanalski dolini, ki se bo vršilo od 27. t.m. do 5. januarja 1955. To velja le seveda za primer, da bodo snežne razmere ugodne. Celotna oskrba s hrano in prenočiščem za ves čas zimovanja znaša za člane 5.000 lir za nečlane pa 6.000 lir. Vožnjo tja in nazaj se plača posebej.

Vpisovanje pri Darku Suligoju do 21. t. m. Tam dobite tudi vse potrebne informacije.

Danes v Romansu razstava goveje živine

Danes dopoldne bo po več odložitvah končno v Romansu razstava goveje živine, na katero so povabili številne živinorejce goriške pokrajine in to predvsem tiste, ki gojijo furlansko rdečo pasmo. Komisija bo namreč razdelila nagrade najboljšim predstavnikom te pasme. Pregled razstavljene živine bo od 9. ure do 11. ure, razdelitev nagrad pa bo šele ob 11. uri.

Avto ga je povozil

Predvčerajšnjim ob 15. je neki avto «1100» povozil 47-letnega Rudolfa Cozuttija z Oslavja 7. Cozutti, ki je zaposlen kot delavec v livarni SAFOG v Stražicah, je takrat prihajal s kolesom iz tovarne in verjetno ni videl avta, ki je privozil tam mimo. Z rešilnim avtom Zelenega križa so ponesrečenca odpeljali v bolnišnico Brigata Pavia, kjer so mu obvezali rano na desni nogi.

DEŽURNA LEKARNA: Danes posluje ves dan in ponoči lekarna S. Giusto, Korzo Italia 106 - tel. 31-52.

KINO

CORSO. 16.30: «Šerif brez pištole», barvni film, W. Rogers in N. Olson.
VERDI. 17: «Pogumni princ», panoramsko platno.
CENTRALE. 17: «Smrtna zapeljivost», R. Mitchum in J. Simons.
VITTORIA. 17: «Spalnica mladenk».
MODERNO. 17: «Sled kače».

Kino na Opčinah

predvaja DANES 16. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

SHELLEY WINTERS · RICHARD CONTE · STEPHEN McNALLY · CHARLES BICKFORD · ALEX NICOL

«Pristaniška ženska»

POZOR!!!
Za nabavo potnega lista se obrnite na
AGENCIJO CELERITAS
TRST - Ul. Macchiavelli 13 - Tel. 31 404
ki vam izposluje potne liste, jugoslovanske vizume, prošnje za koprsko področje, različne dokumente: pristojnost, državljanstvo, kazenski list, dokumente anagrafskega urada in dr.
CENE ZMERNE

„MOTO GUZZI"
ZNIŽANE CENE

AIRONE TURIZEM 250	349.000	lir
AIRONE SPORT 250	364.000	»
ZIGOLO 98 ccm	149.000	»
ZIGOLO 98 ccm luksuzni	163.000	»
CARDELLINO 65 ccm	99.500	»
FALCONE 500 ccm	399.000	»
FALCONE 500 SPORT	419.000	»
GALLETTO 192 štiri prestave	289.000	»

TOVORNI MOTORJI ZVRNJIVI 15 STOTOV
DELAVNICA ZA BRUSENJE CILINDROV BENCINSKIH IN DIESEL MOTORJEV.
Izključni predstavnik: **CREMASCOLI**
TRST - Ul. F. Severo 18 - Tel. 38903

Magazzini KALIGER
UL. TIMEUS 3
(NOVA STAVBA) TEL. 44185 JE
VAŠA TRGOVINA
V njej dobite:
OBLEKE IZ CISTE VOLNE od 6.500 lir naprej. Bogato izbiro USNJENIH JOPICEV in TELOVNIKOV. — JOPICE od 2.950 lir naprej. — VOLNENE HLACE po 1.350 lir. — Poleg tega dobite pri nas: VELIKO IZBIRO DELAVSKIH OBLEK v vseh barvah in po najnižjih cenah, AMERIŠKE PLATNENE HLACE, AMERIŠKE JOPICE za delo, NOGAVICE, PULOVERJE itd.
POSKUSITE!

PREDEN SE ODLOČITE ZA NAKUP BLAGA ZA MOŠKO OBLEKO, OGLEJTE SI NAŠIH 500 RAZLIČNIH VZORCEV
Postreženi boste dobro po najugodnejših cenah
A. PERTOT
UL. GINNASTICA 22 - TRST - TELEFON 95998

S. KENNEDY — Bil sem s Ku Klux Klanom

71

Naravno, serif in njegov namestnik sta morda nedolžna kot jagnje; kolikor bi bilo to res, bi morala onadva prva vztrajati, naj velika porota ugotovi dejstva.

PREISKOVALEC — KLANOVEC!

Drugo jutro po tej komediji (v kateri je bela porota zaslišala bele priče pred belo publiko) se je Eustis zdel mesto z novo zunanjostjo. Ulice so bile polne praznično razpoloženih belcev. Medtem pa ni bilo na ulicah niti enega črnca.

Zagledal sem inšpektorja Elliotta, kako je stopil v svojo sobo v hotelu Fontain. Bil je v mestu, kamor je šel kupit jutranje liste, ki so pisali o rehabilitaciji McCalla. Bil je očitno zadovoljen.

Sledil sem mu v njegovo sobo. Ker se me je spominjal samo kot novinarja in ni vedel za moje ime, mi je ponudil, naj sedem.

«Zadovoljen sem, da je to opravilo končano in da lahko grem malo na ribolov,» je rekel. «V teh jezerih so krasne velike ribe in vreme je čudovito.»

Elliott se je hvalil s svojimi ribiškimi sposobnostmi in mi je pokazal nekatere diplome, ki jih je dobil zaradi uspešnega ribolova. Menil sem, da je prišel čas za moj napad. Iz žepa sem vzel svojo klanovsko legitimacijo in mu jo pokazal. Na klanovski legitimaciji ni ničesar, kar bi povedalo, za kaj pravzaprav gre — če se človek ne spozna na njeno simboliko.

«Dobro, dobro!» se je veselo nasmejal Elliott. «Vidim, da vi poznate Mr Ayaka...»

Vola sem torej zadel točno med oči!

«Naravno,» sem odgovoril, «in Mr. Akaya tudi.»

«Za kateri list ste rekli, da pišete?» je vprašal Elliott s povečanim zanimanjem in opreznostjo.

«Predstavljam ‚Southern Outlook' iz Birminghama,» sem odgovoril, «toda delam v Atlanti.»

«Vidim, da ste član osrednjega Klana,» je rekel s spostovanjem. «Jaz sem član klaverne v East Pointu.»

«Majhno je Nevidno cesarstvo, v katerem živimo!» sem rekel. «Poznal sem mnogo dečkov iz East Pointa.»

Oba sva se začela spominjati imen nekaterih izmed naših atlantskih bratov ter sva skoraj delila skupno zadovoljstvo zaradi najinih klanovskih zvez in poznanj. Elliott se je končno otajal.

«Na podlagi klanovske izkaznice, ki ste mi jo pokazali» — vedel sem, da bo to, kar mi je nameraval reči, tajnost — «na temelju svete zveze klanovstva vam odkrito povem, da je s temi niggerji, ko so jih prvič vrgli v zapor, nastal pravi poplah,» mi je rekel zaupljivo.

TEROR OB VSAKI URI

«Uslužbenci zapora so bili tako preplaseni, da bi jih kdo ne obtožil pretepanja niggerjev, da so slikali podplutbe in rane ter si zapisali izjave niggerjev,» je nadaljeval. «Nesreča je bila v tem, da so kopije teh slik in izjave najprej poslali FBI in šele potem nam. Komaj nam je uspelo onemogočiti kroženje teh stvari!»

Spominjam se, da je velika zvezna porota skušala zmanjšati pomen teh izjav, v katerih so črnci navedli, da so jih pretepali v zaporu Lake County, toda to ni bilo niti potrebno, ker ni bilo teh dokumentov. Kolikor je bilo to, kar je dejal Elliott, resnično — in jaz nisem imel nobenega vzroka, da ne bi verjel bratu klanovcu — je to pomenilo, da so bili krajevni in državni federalni služabniki zakona povezani v zaroti, da se prepreči odkritje resnice!

«Po tem dogodku mi je guverner naročil, naj izsilim priznanje od teh niggerskih ugrabiteljev,» je nadaljeval Elliott. «Jaz sem to napravil, o čemer ni nobenega dvoma; bili so jih pred zajtrkom, po zajtrku, to je vsako uro podnevi in ponoči!»

Našteval mi je ta dejstva popolnoma mirno in hladno ter z nekim nasmeškom, s katerim je hotel reči: «Kaj nismo vražji?»

Nenadoma je nekdo potrkal na vrata. Sunkovito sem se obrnil na stolici, ker sem se ustrašil, da bi lahko vstopil kak novinar in me imenoval po imenu. In res, v sobo je stopil Stephen Trumbull od «Miami Heralda».

«Hej, Stet?!» je rekel veselo. Pogledal sem Elliotta in z zadovoljstvom opazil, da ni moje ime zanj nič pomenilo.

«Dobro, kaj mislite vi o razsodbi, toda takole med nama?» je vprašal Trumbull in se obrnil na Elliotta.

«O, razsodba bo zagotovila, da bo McCall izvoljen še najmanj dvakrat za šerifa!» se je nasmehnil Elliott.

Slisal sem dovolj in želel sem oditi. Razen tega bi Trumbull utegnil vsak trenutek govoriti o mojih protiklanovskih dejanjih. Najprej sem obrnil pogovor na ribolov, nato pa pogledal na uro.

«Moram pohiteti, da pošljem poročilo,» sem rekel, «videl vas bom kasneje.»

Res sem pohitel ter preskakoval kar po tri stopnice, da bi prišel v svojo sobo, ki je bila za nadstropje više. Možno je bilo, da bi Elliott vprašal: «Kdo je ta mož?» Trumbull pa bi mu utegnil odgovoriti: «Kennedy, stari sovražnik Klana.» Počutil sem se tako, kakor da bi mi zelo od blizu sledil medved.

To je bila velika stvar, zato sem sklenil, da bi bilo najbolje, takoj odpotovati iz mesta s podatki, dokler je bil se čas. Ko sem odšel, sem bil prepričan, da ima FBI končno nekaj v rokah, na podlagi česar bi lahko začel svojo akcijo. Mučenje zapornikov, nato zatajevanje dokaznega materiala, ki bi pokazal kršitev zveznih zakonov, vse to je opravilo FBI. Toda moral sem se tudi spomniti tega, da so agenti FBI v Floridi po Elliottovih besedah bili udeleženci v vsej tej zaroti. Zato je bilo največ upanja, da se začne nekaka akcija, v tem, da takoj stopim v letalo za Washington ter povem vse, kar sem vedel, na osrednjem sedežu FBI. Moral sem hiteti; kajti če bi Elliott odkril, kdo sem, bi mi utegnil slediti in mi pripraviti zelo neprijetna presenečenja. Jaz sem želel, da agenti takoj blokirajo njega, šerifa, državni zapor in njegovo upravo, da bi dobili skrite slike in izjave črncev.

(Nadaljevanje sledi)

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 504. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČISKA st. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir, Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 604 - T - 375 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst